Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

EMN
Eiropas Migrācijas Tīkls

LATVIJA

ZIŅOJUMS PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA SITUĀCIJU LATVIJĀ 2021. GADĀ

ZIŅOJUMS PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA SITUĀCIJU LATVIJĀ 2021. GADĀ

RĪGA, 2022. GADA MAIJS

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 14. maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par migrācijas un patvēruma jautājumiem. Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autori:

Ilze Siliņa-Osmane, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Ilva Ieviņa, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta koordinatore

Recenzenti:

Vilmārs Mangalis, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieks

Andris Vaivods, Valsts robežsardzes Operatīvās vadības pārvaldes Analītiskās nodaļas galvenais inspektors

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

Saturs

SATURS 3

KOPSAVILKUMS 5

IEVADS 10

PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS 11

Migrācijas jomas vispārējās izmaiņas 11

LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA 13

Ekonomiskā migrācija 17

Pētījumi un diskusijas par ekonomiskās migrācijas attīstību Latvijā 19

PĒTĪJUMI UN DISKUSIJAS MIGRĀCIJAS JOMĀ 20

Studenti un zinātnieki 22

Ģimenes atkalapvienošana 23

STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA 24

Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu 29

Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana 32

Pārcelšana un pārmitināšana 36

NEPILNGADĪGAS PERSONAS UN CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS GRUPAS 37

INTEGRĀCIJA 39

Integrācijas veicināšana sociāli ekonomiskajai līdzdalībai 41

Integrācija darba tirgū 43

Pamata pakalpojumi 46

Nediskriminācija 46

Integrācijas veicināšana vietējā līmenī 48

EMT nacionālais ziņojums pētījumam: Integrācijas politika un pasākumi migrantēm no trešām valstīm 49

PILSONĪBA UN NATURALIZĀCIJA 50

ROBEŽKONTROLE, VĪZAS UN ŠENGENAS PĀRVALDĪBA 52

Ārējo robežu pārvaldība 52
Sadarbība ar trešām valstīm robežkontroles jomā....56
Šengenas pārvaldīšana 56
VĪZU POLITIKA 58
NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MIGRANTU KONTRABANDA 60
Likumīgo migrācijas ceļu ļaunprātīgas izmantošanas novēršana 61
EMT NACIONĀLAIS ZIŅOJUMS IZPĒTES DARBAM: AIZTURĒŠANA UN AIZTURĒŠANAI ALTERNATĪVIE LĪDZEKĻI PATVĒRUMA UN ATGRIEŠANAS PROCEDŪRĀS 63
Viltoti ceļošanas dokumenti 63
Sadarbība ar Frontex 63
CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA.... 65
Apmācības un izpratnes veidošana 68
Galveno dalībnieku koordinācija un sadarbība 69
Cilvēku tirdzniecības upuru identificēšana....70
EMT izpētes darbs par trešo valstu valstspiederīgo - cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu, identificēšanu un aizsardzību 71
ATGRIEŠANA UN ATPAKAĻUZŅEMŠANA.... 73
Sadarbības stiprināšana ar izcelsmes un tranzīta trešām valstīm izraidīšanas un atpakaļuzņemšanas pārvaldības jomā 74
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS 76
LATVIJAS TIESĪBU AKTI.... 76
ES TIESĪBU AKTI.... 80
IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI 86
EIROPAS MIGRĀCIJAS TĪKLA PUBLIKĀCIJAS 2021. GADĀ UN 2022. GADA 1. CETURKSNĪ 87

KOPSAVILKUMS

Likumīgā migrācija

2021. gadā tika izsniegtas 8136 pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas. 2021. gada 17. jūnijā Saeima pieņēma Grozījumus Personu apliecinošu dokumentu likumā[1], kas paredz jaunas personas apliecības tipa – ārzemnieka personas apliecības jeb ārzemnieka eID kartes izsniegšanu pēc tam, kad ārzemnieks būs reģistrējies Fizisko personu reģistrā. Jaunā ārzemnieka eID karte sekmēs ārzemnieku identificēšanu Latvijā digitālajā vidē.

Starptautiskā aizsardzība un patvērums

Patvēruma meklētāju skaits pieauga 4 reizes - 2021. gadā bija 582 patvēruma meklētāji. Lielais patvēruma meklētāju skaita pieaugums ir skaidrojams ar A. Lukašenko režīma īstenoto hibrīduzbrukumu.

Nepilngadīgie bez pavadības un citas mazāk aizsargātas grupas

Ieceļojušo Latvijā nepilngadīgo personu bez pavadības skaits pieauga – 2021. gadā Latvijā ieceļoja 16 nepilngadīgas personas bez pavadības, gandrīz visas pieprasīja patvērumu.

[1] Likums "Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

Integrācija

Imigranti no trešajām valstīm 2021. gadā varēja apgūt latviešu valodu, iepazīt dzīvi Latvijā, kā arī apmeklēt integrācijas kursus un saņemt palīdzību, lai veiksmīgāk atrastu darbu, kā arī viņiem bija iespēja saņemt sociālā mentora atbalstu. Valsts un nevalstiskās organizācijas integrācijas un latviešu valodas kursus patvēruma meklētājiem un trešo valstu valstspiederīgajiem īstenoja tiešsaistē.

Pilsonība un naturalizācija

2021. gadā Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā uzņemtas 419 personas.[2] Visvairāk starp Latvijas pilsonību ieguvušajiem (83%) ir Latvijas nepilsoņi. Samazinājies ir trešo valstu pilsoņu skaits, kas naturalizācijas kārtībā saņēma Latvijas pilsonību – 2021. gadā tās ir 69 personas.[3]

Robežkontrole, vīzas un Šengenas pārvaldība

2021. gada 3. septembrī stājās spēkā grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā[4], lai nodrošinātu Valsts Robežsardzes (turpmāk – VRS) funkciju izpildi. Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā nosaka gadījumus un kritērijus, kad pie ārējās robežas var noteikt patrulēšanas joslu un robežzīmju uzraudzības joslu, kā arī precizē valsts robežas joslas noteikšanu gar ūdenstilpēm.

[2] Datu avots: PMLP.
[3] Datu avots: PMLP.
[4] Likums "Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 160A, 20.08.2021. – [stājās spēkā 03.09.2021.]

2021. gada 12. novembrī pieņemts Ārējās sauszemes robežas izbūves likums[5]. Likuma mērķis ir nodrošināt ātru un efektīvu ārējās sauszemes robežas apsardzībai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi, nosakot īpašu tiesisko regulējumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojuma Nr.518 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”[6] 1.punktu, Ludzas novadā, Krāslavas novadā, Augšdaugavas novadā un Daugavpils pilsētā no 2021. gada 11. augusta līdz 2022. gada 10. februārim tika izsludināta ārkārtējā situācija. Ārkārtas situācija tika pagarināta līdz 2022. gada 10. maijam.[7]

Valsts robežsardze piedalījās Frontex[8] rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu gan ES dalībvalstīm, gan trešām valstīm.

Nelikumīgā migrācija

2021. gada 2. septembrī pieņemti grozījumi “Imigrācijas likumā”[9], kas uzliek par pienākumu akreditētai izglītības iestādei nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darbdienu laikā rakstiskā veidā informēt VRS par to, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš saņēmis termiņuzturēšanās atļauju saistībā ar mācībām vai studijām:

1) ir pārtraucis mācības vai ir izslēgts no studējošo saraksta;

2) 14 dienas nepārtraukti bez attaisnojoša iemesla nav piedalījies mācību vai studiju procesā un nav sasniedzams.

[5] Ārējās sauszemes robežas izbūves likums. - Latvijas Vēstnesis Nr. 221A, 13.11.2021. – [stājās spēkā 14.11.2021.]
[6] Ministru kabineta 2021.gada 10. augusta rīkojums Nr.518 **“**Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”. - Latvijas Vēstnesis Nr.152A, 10.08.2021. – [stājās spēkā 10.08.2021.]
[7] Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra rīkojums Nr. 45 “Grozījums Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"”. - Latvijas Vēstnesis Nr.24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 01.02.2022.]
[8] Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra.
[9] Likums “Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis Nr. 176A, 13.09.2021. – [stājās spēkā 27.09.2021.]

Cilvēku tirdzniecība

Par cilvēku tirdzniecības organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss ir noteikts 12 personām un viena persona ir notiesāta. Divi trešo valstu pilsoņi ir atzīti par cilvēku tirdzniecības upuriem.

2021. gadā Latvijā iezīmējās tendence, kas saistīta ar sieviešu no Ukrainas, Moldovas un Krievijas iesaistīšanu prostitūcijā, kā arī konstatēti ekspluatācijas gadījumi, kuros identificēto upuru vidū ir Uzbekistānas, Tadžikistānas un Indijas pilsoņi. Sieviešu vervēšanā un cilvēku tirdzniecības organizēšanā iesaistīti arī trešo valstu valstspiederīgie un palielinās digitālo tehnoloģiju lietošanas īpatsvars šo noziegumu īstenošanā.[10,11]

2021. gada 28. septembrī Ministru kabinets apstiprināja jaunu Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021. – 2023. gadam[12], kura mērķis ir nodrošināt nepārtrauktu un secīgu nacionālo rīcībpolitiku cilvēku tirdzniecības novēršanai.

Atgriešana un atpakaļuzņemšana

2021. gadā tika izraidīta 21 persona, bet brīvprātīgi savā mītnes valstī atgriezās 742 personas. 2021. gadā Starptautiskās Migrācijas organizācijas (turpmāk - IOM) Rīgas birojs 97 personām sniedza palīdzību brīvprātīgās atgriešanās realizācijai.

[10] Lielākie cilvēktirdzniecības riski – būvniecībā un ēdināšanā; pieaug iesaiste prostitūcijā. – Pieejams: https://www.delfi.lv/news/national/criminal/lielakie-cilvektirdzniecibas-riski-buvnieciba-un-edinasana-pieaug-iesaiste-prostitucija.d?id=54274960

[11] Latvijā pērn pieaudzis cilvēktirdzniecības upuru skaits – vairāk trešo valstu pilsoņu. – Pieejams:https://www.delfi.lv/news/national/criminal/latvija-pern-pieaudzis-cilvektirdzniecibas-upuru-skaits-vairak-treso-valstu-pilsonu.d?id=54274950

[12] Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra rīkojums Nr. 690 "Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021.-2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 190, 01.10.2021. – [stājās spēkā 28.09.2021.]

Starptautiskā sadarbība

Migrācijas eksperti piedalījušies vairākos migrācijas forumos un projektos, lai dalītos un iegūtu pieredzi sadarbībai ar trešām valstīm.

Migrācijas un attīstības sadarbība

2021. gada 14. aprīlī tika apstiprinātas Latvijas attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam[13], kurās atzīmē, ka Latvijas attīstības sadarbības politika iespēju robežās tiek īstenota saskaņoti ar drošības, migrācijas un tirdzniecības politiku.

[13] Ministru kabineta 2021. gada 14. aprīļa rīkojums Nr. 245 "Par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 73, 16.04.2021. – [stājās spēkā 14.04.2021.]

IEVADS

Ikgadējais ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā (turpmāk – Ziņojums) sniedz informāciju par būtiskākajām un nozīmīgākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā Latvijā laika posmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim un 2022. gada sākumā. Ziņojumā ietverta informācija, kas iegūta no migrācijas politikas veidotājiem, īstenotājiem, kā arī publicētajiem pētījumiem un mediju analīzes.

Ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas un Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk - EMT) nacionālo kontaktpunktu izstrādāto specifikāciju, kas ļauj apkopot vienotu un salīdzināmu informāciju par visām ES dalībvalstīm un EMN novērotāj valstīm. Sintēzes ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju 2021. gadā ES un EMT novērotāj valstīs pēc tā izstrādes būs pieejams EMT Latvijas kontaktpunkta mājaslapā www.emn.lv.

Ziņojuma izstrādei nepieciešamā informācija iegūta no Iekšlietu ministrijas, VRS, Ārlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta, Kultūras ministrijas, Labklājības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Veselības ministrijas, IOM Rīgas biroja, Sabiedrības integrācijas fonda, biedrības "Patvērums "Drošā māja"" un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP).

Lai atspoguļotu sabiedrībā valdošos viedokļus un apskatītu politiskajā vidē notikušās diskusijas, darbā tika izmantoti dažādos ziņu un sabiedriskās politikas portālos publicētie raksti, viedokļi un vērtējumi, kā arī citu valsts institūciju mājaslapās pieejamā informācija. Visas darbā izmantotās avotu un literatūras vienības ir iekļautas izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

Darbā izmantoti nacionālo datu sniedzēju un ES Statistikas biroja Eurostat apkopotie dati. Dati saskaņoti ar migrācijas un patvēruma jomas ekspertiem. Visi šajā darbā lietotie termini atbilst EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā[14] iekļautajām definīcijām.

[14]Pieejama: https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en.

PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS

Migrācijas jomas vispārējās izmaiņas

Migrācijas procesus un to pārvaldību 2021. gadā būtiski ietekmēja notikumi, kas risinājās gan ārvalstīs, gan Latvijā.

Covid-19 pandēmijas ierobežošanai no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 28. februārim Latvijā tika izsludināta ārkārtas situācija.[15] Ministru kabineta rīkojums Nr. 720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" paredzēja apturēt straujo Covid-19 infekcijas pieaugumu un veselības sistēmas noslodzes pieauguma tendenci, un novēršamās mirstības mazināšanu, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

2021. gada 11. oktobrī stājās spēkā vēl viens tiesību akts - Ministru kabineta noteikumi Nr. 622 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"[16] Tajos noteikti noteikumi ieceļošanai Latvijas Republikā, to starp norādīta nepieciešamība ieceļojot uzrādīt negatīvu Covid-19 testu un nosacījumi obligātās izolācijas ievērošanai.

2021. gada jūnijā būtiski palielinājās migrantu skaits, kas no Baltkrievijas centās iekļūt Lietuvas, Polijas un Latvijas teritorijā. Lielākā daļa migrantu bija no Irākas, Sīrijas un Afganistānas. Baltkrievijas varasiestādes apzināti nelika šķēršļus robežas šķērsošanai, lai vājinātu Eiropas Savienības robežu drošību un patvēruma sistēmas kapacitāti. Šāda rīcība tika raksturota kā hibrīdkara izvēršana pret Eiropas Savienību.

[15] Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojums Nr. 720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu". - Latvijas Vēstnesis Nr. 195A, 09.10.2021. – [stājās spēkā 09.10.2021. Zaudē spēku: 01.03.2022.]

[16] Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumi Nr. 662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai".- Latvijas Vēstnesis Nr.191A, 04.10.2021. – [stājās spēkā 11.10.2021]

Šo notikumu rezultātā Latvijā tika izsludināta vēl viena ārkārtējā situācija – šoreiz migrācijas jomā. Ārkārtējā situācija uz Baltkrievijas robežas izsludināta no 2021. gada 11. augusta līdz 10. novembrim četrās administratīvajās teritorijās: Ludzas novadā, Krāslavas novadā, Augšdaugavas novadā un Daugavpils pilsētā. Tā kā Baltkrievija turpināja īstenot hibrīduzbrukumu, un personu, kuras mēģina nelikumīgi šķērsot Latvijas-Baltkrievijas valsts robežu, skaits saglabājās augsts, Ārkārtas situācija tika pagarināta vēl divas reizes līdz 2022. gada 10. februārim[17] un līdz 2022. gada 10. maijam[18].

Ārkārtas situācijā Nacionālie bruņotie spēki (NBS) un Valsts policija (VP) sniedza palīdzību Valsts robežsardzei (VRS) Latvijas—Baltkrievijas robežuzraudzības nodrošināšanā, lai nepieļautu nelikumīgu robežas šķērsošanu, tajā skaitā tiesības izmantot savā rīcībā esošos līdzekļus, lai atturētu personas no Latvijas—Baltkrievijas robežas nelikumīgas šķērsošanas. Ārkārtējās situācijas izsludinātajā teritorijā izvietotajās Valsts robežsardzes struktūrvienībās un citās iestādēs nepieņēma personu iesniegumus par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Pirmo reizi Latvijā darbu pie robežu uzraudzības uzsāka FRONTEX eksperti un Latvijas zemessardze.

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš 2021. gada 2. jūnijā, ar Jaunās konservatīvās partijas, Nacionālās apvienības, Attīstībai/Par! un Jaunās Vienotības pārstāvjiem parakstīja sadarbības partneru memorandu par savstarpējās sadarbības mērķiem[19] un vienošanos par turpmāko valdību veidojošo Saeimas frakciju sadarbību[20].[21] 2021. gada 3. jūnijā, Saeima izteica uzticību četriem jauniem ministriem - ekonomikas ministram Jānim Vitenbergam (Nacionālā apvienība), iekšlietu ministrei Marijai Golubevai (Attīstībai/Par!), izglītības un zinātnes ministrei Anitai Muižniecei (Jaunā konservatīvā partija) un labklājības ministram Gatim Eglītim (Jaunā konservatīvā partija).

[17] Ministru kabineta 2021. gada 21. oktobra rīkojums Nr. 749 “Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"”. – Latvijas Vēstnesis Nr. Latvijas Vēstnesis Nr. 205, 22.10.2021. – [stājās spēkā 21.10.2021.]

[18] Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra rīkojums Nr. 45 “Grozījums Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"”. - Latvijas Vēstnesis Nr. 24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 01.02.2022.]

[19] Sadarbības partneru memorands par savstarpējās sadarbības mērķiem. - Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/media/9705/download

[20] Vienošanās par turpmāko Ministru kabinetu veidojošo 13. Saeimas frakciju sadarbību. – Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/media/9708/download.

[21] Vienojas par galvenajiem valdības darbiem un turpmāku sadarbību. – Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/vienojas-par-galvenajiem-valdibas-darbiem-un-turpmaku-sadarbibu.

LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA

Kopējais pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits 2021. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pieaudzis 1,4 reizes: ir izsniegtas 8136[22] (2020. gadā - 5669) termiņuzturēšanās atļaujas.

Sākot ar 2021. gada 13. janvāri PMLP sāka izsniegt uzturēšanās atļaujas kartes, kas atbilst Eiropas Padomes regulas (EK) Nr. 1030/2002[23] aktuālajiem nosacījumiem.

2021. gada 4. martā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 141 "Ārzemnieku ceļošanas dokumentu atzīšanas kārtība"[24], kuru mērķis ir noteikt kārtību, kādā Latvijas Republikā tiek atzīti ārzemnieku ceļošanas dokumenti. Noteikumi izstrādāti nolūkā pārstrādāt Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumus Nr. 215 "Ārzemnieku ceļošanas dokumentu atzīšanas kārtība", veicot tajos vairākas tehniskas un saturiskas izmaiņas. Noteikumos paredzēta gan Ārlietu ministrijas iespēja neatzīt ceļošanas dokumentu vai atzīt to ar papildus nosacījumu, gan ārzemnieka ceļošanas dokumentu paraugu turpmāka uzglabāšana VRS, kā arī precizēta iesaistīto iestāžu rīcība, saņemot izvērtējamo dokumentu vai informāciju par ārzemnieka ceļošanas dokumentu, kas nav atzīts Latvijas Republikā.

2021. gada 6. jūlijā tika pieņemti Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā[25], kas trešo valstu valstspiederīgajiem pagarina pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšanas vai reģistrēšanas lēmuma derīguma termiņu, tā derīguma termiņā neieskaitot laikposmu no 2020. gada 12. marta līdz 2021. gada 31. decembrim.

[22] Datu avots: PMLP. Sākotnējie dati par termiņuzturēšanās atļaujām, kas tiek apkopoti Eurostat - vēlāk tiks koriģēti.
[23] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1954 (2017. gada 25. oktobris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1030/2002, ar ko nosaka vienotu uzturēšanās atļauju formu trešo valstu pilsoņiem. - Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis L 286, 01.11.2017.
[24] Ministru kabineta 2021. gada 4. marta noteikumi Nr. 141 "Ārzemnieku ceļošanas dokumentu atzīšanas kārtība". - Latvijas Vēstnesis Nr. 46, 08.03.2021. – [stājās spēkā 09.03.2021.]
[25] Likums "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 139, 22.07.2021. – [stājās spēkā 23.07.2021.]

2021. gada 17. jūnijā tika pieņemti Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā[26], kas paredz jaunas personas apliecības tipa – ārzemnieka personas apliecības jeb ārzemnieka eID kartes izsniegšanu pēc tam, kad ārzemnieks būs reģistrējies Fizisko personu reģistrā. Ārzemnieka eID karti varēs saņemt ārvalstnieks:

- kuram ir tiesiska saikne ar Latviju, uz kā pamata veidojas vai ir izveidojušās savstarpējas tiesības un pienākumi nekustamā īpašuma, komercdarbības, veselības, nodokļu, pabalstu un izglītības jomā;
- kurš vēlas saņemt Latvijas personas apliecību (elektroniskās identifikācijas karti), lai veicinātu ekonomikas, zinātnes, izglītības vai kultūras sakaru attīstību;
- kurš vēlas Latvijā saņemt valsts pārvaldes pakalpojumus elektroniski, izmantojot Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas izsniegto elektroniskās identifikācijas līdzekli;
- kurš ir patvēruma meklētājs Latvijas Republikā.[27]

Jaunā ārzemnieka eID karte sekmēs ārzemnieku identificēšanu Latvijā digitālajā vidē. Atšķirībā no citiem personu apliecību tipiem ārzemnieka eID karte nav obligāts personu apliecinošs dokuments. Ārzemniekiem eID karte tiks izsniegta elektroniskās identitātes rīku piešķiršanai, kas kopumā nodrošina iespēju lietot valsts sniegto pakalpojumu klāstu, piemēram, izmantot publiskās pārvaldes e-pakalpojumus, lietot e-adresi, elektroniski identificēties un parakstīt dokumentus. Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā bija nepieciešami, lai ieviestu Ministru kabineta 2016. gada 11. augusta rīkojumā Nr.439 "Par Konceptuālo ziņojumu par fizisko personu reģistru"[28] noteikto, kas paredz ārzemniekiem Latvijā iegūt digitālo identitāti: eID karti un elektronisko parakstu.

2021. gada 17. jūnijā tika pieņemti Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā[29]. Paplašināt to personu loku, par kurām iekļauj un aktualizē ziņas Fizisko personu reģistrā, kā arī paplašināt

[26] Likums "Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]
[27] Likumprojekta "Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā" anotācija. - Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/166AB7E5105A9F47C22586E8004AC494?OpenDocument#B.
[28] Ministru kabineta 2016. gada 11. augusta rīkojums Nr. 439 "Par Konceptuālo ziņojumu par fizisko personu reģistru". – Latvijas Vēstnesis Nr. 156, 15.08.2016. – [stājās spēkā 11.08.2016.]
[29] Likums "Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

Fizisko personu reģistrā iekļaujamo ziņu apjomu, nosakot, ka Fizisko personu reģistrā iekļauj ziņas par ārzemnieka kontaktadresi un personvārda oriģinālformu oriģinālvalodā, kā arī iekļauj, aktualizē un atjauno ziņas par civilstāvokļa aktu reģistra ierakstiem. Grozījumi likumā bija nepieciešami, lai ieviestu Ministru kabineta 2016.gada 11.augusta rīkojumā Nr.439 "Par Konceptuālo ziņojumu par fizisko personu reģistru"[30] noteikto, kas paredz ārzemniekiem Latvijā iegūt digitālo identitāti: eID karti un elektronisko parakstu.

Veikta administratīvo procedūru vienkāršošana, atsakoties no atsevišķu migrācijas jomas lēmumu sagatavošanas rakstveidā. Vienkāršos gadījumos dati par pieņemto lēmumu tiek norādīti tikai informācijas sistēmā, personai elektroniski paziņojot par nepieciešamību ierasties PMLP eID kartes (uzturēšanās tiesības apliecinošā dokumenta) noformēšanai. Administratīvo procedūru vienkāršošanas mērķis bija samazināt administratīvo slogu iestādei un dokumentu apstrādes laiku, kam par pamatu bija arī ar Covid-19 infekcijas izplatību saistītā darbinieku prombūtne darba nespējas dēļ.[31]

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju Baltkrievijas Republika atbalsta Krievijas Federācijas uzsākto kara darbību Ukrainas teritorijā. Reaģējot uz minēto, ES ir piemērojusi ekonomiskās un individuālās sankcijas pret Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku. Tāpat arī citas valstis turpina noteikt sankcijas pret Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku. Ņemot vērā situācijas nopietnību, Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija ir izstrādājusi attiecīgus grozījumus Imigrācijas likumā. 2022. gada 7. aprīlī pieņemti grozījumi Imigrācijas likumā, kuri paredz uz laiku [32] apturēt pirmreizējo termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanu Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas pilsoņiem, vienlaikus nosakot, izņēmumus - iespēju izsniegt termiņuzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz ģimenes apvienošanos, starptautisko aizsardzību, nodarbinātību, kas ir noteikta ar ES tiesību aktiem vai nepieciešama to darbinieku nodarbinātībai uzņēmumā, kurā ir vismaz 51% Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) dalībvalsts juridisko personu vai valstspiederīgo kapitāla un kas pārceļ savu darbību uz Latvijas Republiku no Krievijas Federācijas vai Baltkrievijas Republikas, studiju vai studiju prakses vajadzību,

[30]Ministru kabineta 2016. gada 11. augusta rīkojums Nr. 439 "Par Konceptuālo ziņojumu par fizisko personu reģistru". – Latvijas Vēstnesis Nr. 156, 15.08.2016. – [stājās spēkā 11.08.2016.]
[31] Avots: PMLP
[32] Uz laiku līdz 2023. gada 30. jūnijam.

kas noteikta ar Eiropas Savienības tiesību aktiem, un valsts interesēm vai humāniem apsvērumiem. Šādu izņēmumu nepieciešamība ir pamatojama ar starptautisko saistību izpildi un ar iespējamu uzņēmumu relokācijas no Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas uz Latvijas Republiku nodrošināšanu. Imigrācijas likuma grozījumā ir arī paredzēts Valsts drošības dienesta pārbaudes pienākums termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanā, kas pamatota ar nodarbinātību pārceltā uzņēmuma ietvaros un kas pamatota ar studiju vai studiju prakses vajadzību, tādējādi nodrošinot, ka attiecīgā Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas pilsoņa ieceļošana Latvijas Republikā neradīs draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai. Likuma grozījumos ir papildināts arī uzturēšanās atļauju izsniegšanas vai reģistrēšanas un anulēšanas tiesiskais regulējums. [33]

2022. gada 1.februārī Ministru kabinets apstiprināja grozījumu Imigrācijas likumā, lai ļautu trešo valstu pilsoņiem pieprasīt ilgtermiņa vīzu uz vienu gadu, ja persona vēlas uzturēties Latvijā, saglabājot darba attiecības ar ārpus Latvijas Republikas reģistrētu darba devēju vai turpinot attālināti darboties kā pašnodarbinātai personai. Lai iegūtu attālinātā darba vīzu, ārzemniekam būs jāpierāda nodarbinātība pie ārvalstī reģistrēta darba devēja, kas ilgusi vismaz sešus mēnešus, turklāt plānots noteikt, ka darba samaksai jābūt vismaz 2,5 vidējo algu apmērā (2021. gadā – 2857.50 EUR). Vīzas saņēmējam netiktu piešķirtas tiesības uz nodarbinātību Latvijas Republikā, kā arī nebūs tiesību saņemt sociālo palīdzību, un tās nav sociāli apdrošinātas Latvijas Republikā.

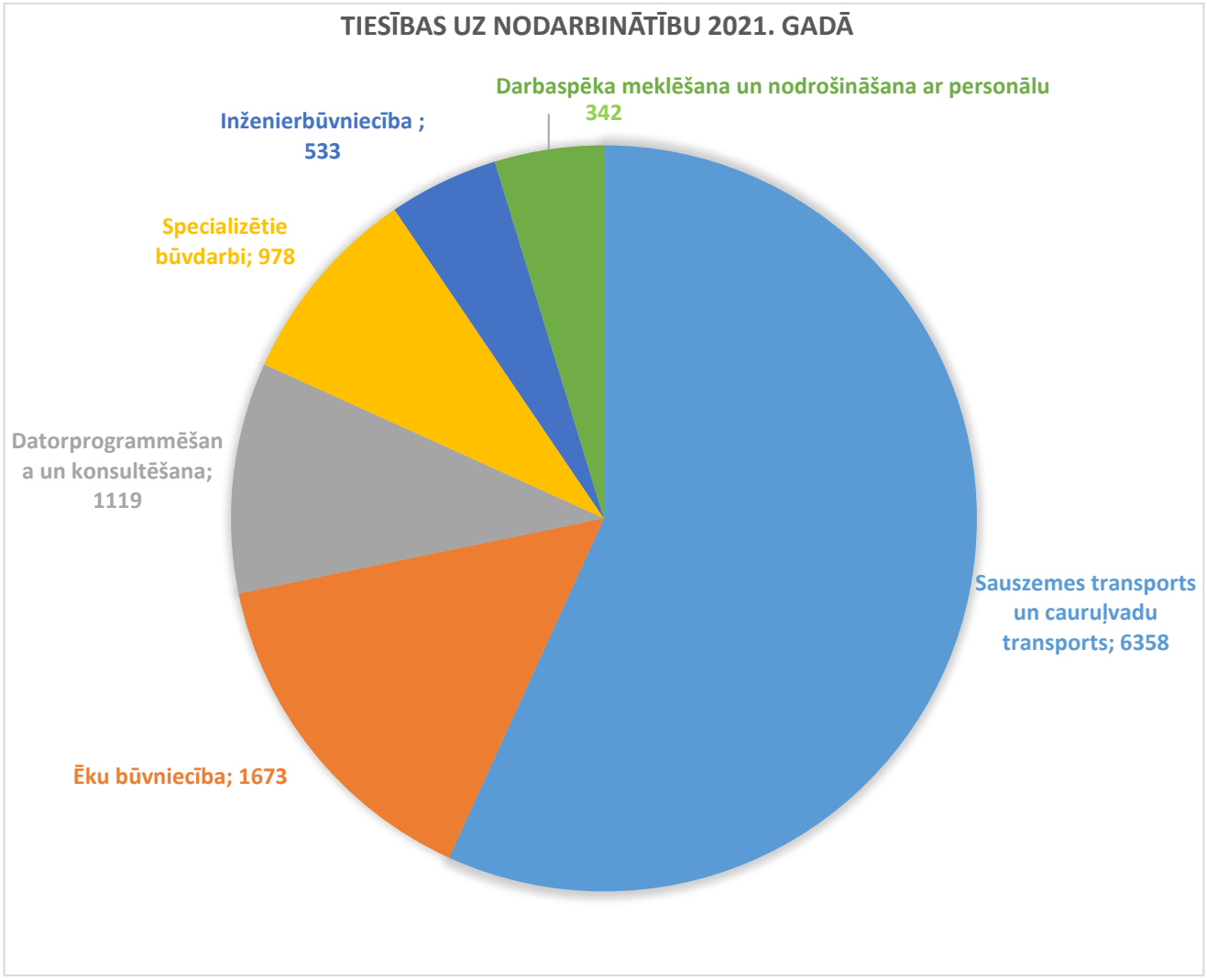
Plānots, ka pēc vīzas termiņa beigām varēs pieprasīt atkārtotu vīzu saistībā ar attālinātā darba veikšanu vēl uz vienu gadu. Likumprojekts pēc apstiprināšanas Ministru kabineta sēdē vēl jāizskata un jāpieņem Saeimā.

PMLP aktīvi piedalījusies Latvijas Vēstneša portāla raidierakstu sērijā par dažādiem, ar migrācijas jomu saistītiem jautājumiem, kā arī sociālajos tīklos regulāri publicējusi informāciju par vīzu un uzturēšanās atļauju jautājumiem.

2021. gadā uzsākta PMLP interneta vietnē esošās informācijas pasniegšana “vieglajā valodā”, lai padarīto to pieejamāku plašākam klientu lokam, jo bija saņemta dažādu sabiedrības grupu kritika par migrācijas nosacījumu sarežģītību un grūtībām saņemt saprotamu informāciju.[34]

[33] Likums “Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis Nr. 70A, 08.04.2022. – [stājās spēkā 09.04.2022.]
[34] Avots: PMLP

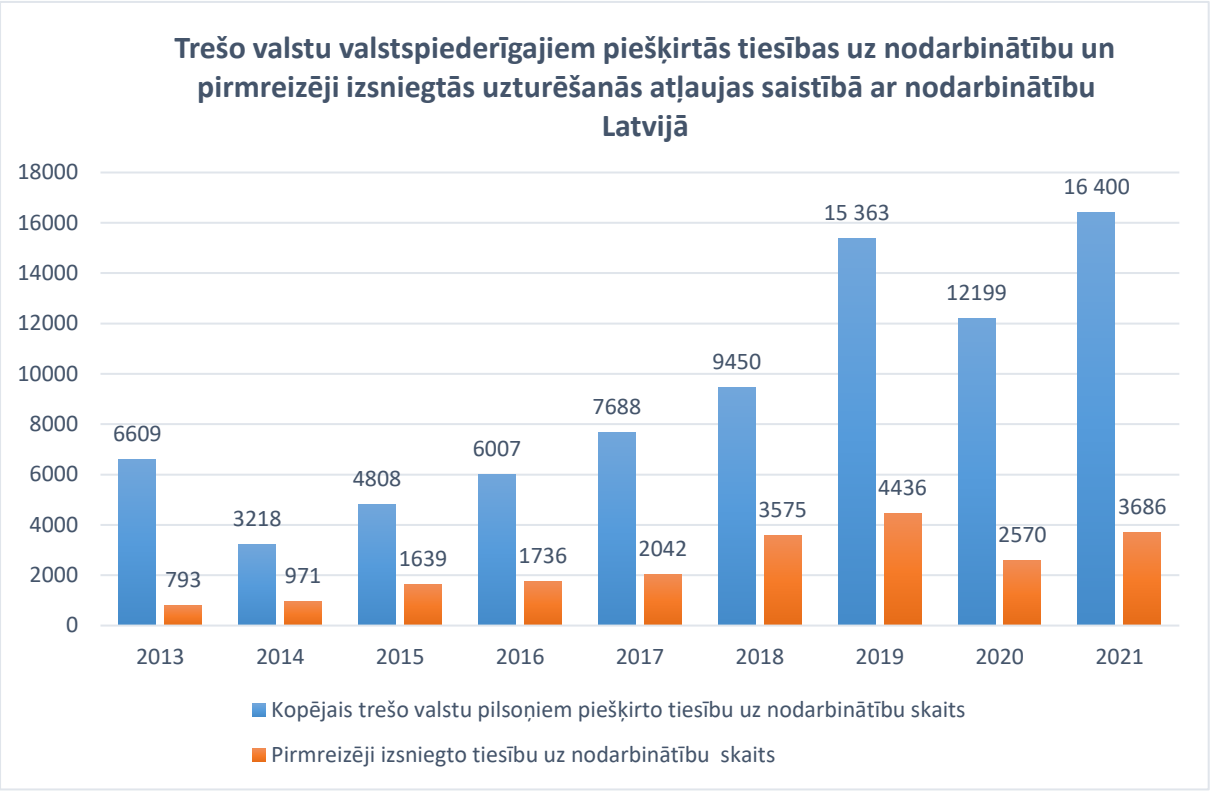
Ekonomiskā migrācija

Attēls 3.-1

Kopējais 2021. gadā trešo valstu pilsoņiem piešķirto tiesību uz nodarbinātību (gan uz vīzas (2657), gan termiņuzturēšanās atļaujas pamata) skaits ir pieaudzis par 34% (2020. gadā – 12 199 2021. gadā – 16 400). Lielākā daļa trešo valstu pilsoņu strādā sauszemes transporta un cauruļvadu transporta jomā (6358), ēku būvniecības jomā (1673), datorprogrammēšanas un konsultēšanas

jomā (1119), specializēto būvdarbu jomā (978), inženierbūvniecības jomā (533).[35] Citas populāras profesijas ir arī smago automašīnu un vilcējautomobiļa vadītāji. Vairums nodarbināto trešo valstu valstspiederīgo ir Ukrainas, Baltkrievijas, Uzbekistānas, Krievijas un Indijas pilsoņi.

Attēls 3.-2

Pieaudzis ir nodarbinātības nolūkā pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju trešo valstu valstspiederīgajiem skaits: 2020. gadā – 2570, 2021. gadā - 3686.

Lai apmierinātu vajadzību pēc ārvalstu darba spēka, personas ieceļošanas nepieciešamību Latvijā komersantu saistību izpildei apliecināja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra vai Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti Ministru kabineta

[35] Datu avots: PMLP.

noteikumos "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"[36], uzliekot par pienākumu darba devējam apliecināt, ka tiks nodrošināta epidemioloģisko noteikumu ievērošana.

2021. gada 6. jūlijā tika pieņemti Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā[37], kas trešo valstu investoriem[38] pagarina atkārtotas termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanas vai reģistrēšanas lēmuma derīguma termiņu, tā derīguma termiņā neieskaitot laikposmu no 2020. gada 12. marta līdz 2021. gada 31. decembrim.

Pētījumi un diskusijas par ekonomiskās migrācijas attīstību Latvijā

2021. gada vasarā bija vērojama Latvijas ekonomikas atkopšanās no Covid 19 izraisītās krīzes, taču Līva Zorgenfreija, Swedbank galvenā ekonomiste Latvijā, uzsvēra, ka "Latvijas pamata problēma ir strukturāla – darba meklētāju prasmju neatbilstība pieprasījumam darba tirgū un aizvien rūkošais iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā. Lai to atrisinātu, būs nepieciešamas tālākas investīcijas automatizācijā un digitalizācijā, darbinieku kvalifikācijas celšana un pārkvalificēšana, kas atbilst darba tirgus prasībām. Taču Latvijā ar to diez vai būs gana – visdrīzāk daļa no ilgtermiņa risinājuma ir arī imigrācija, par ko jāsāk domāt jau šodien."[39]

2021. gada 21.-22. oktobrī norisinājās konference "Digitālā migrācija: Darbs. Nākotne. Kopiena." Pasākumā tika diskutēts par to, kādas izmaiņas jāveic Latvijas un Eiropas normatīvajos aktos attiecībā uz starptautisko attālināto darbu. Tika pārrunāts, kā šādu darba un dzīvesstilu sakārtot no tiesību aktu puses.

"*Migrācija vēsturiski ir bijusi Eiropas pieredzes integrāla daļa. Augsti kvalificēti migranti samazina nevienlīdzību un pētījumi liecina, ka valstis ar atvērtāku imigrācijas politiku ir ar vidēji augstāku iekšzemes kopproduktu, zemāku bezdarba līmeni, zemākiem valdību izdevumiem un izglītotāku*

[36] Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumi Nr. 662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai".- Latvijas Vēstnesis Nr.191A, 4.10.2021. – [stājās spēkā 11.10.2021.]
[37] Likums "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 139, 22.07.2021. – [stājās spēkā 23.07.2021.]
[38] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 23. panta pirmās daļas 28., 29., 30. vai 31. punktu.
[39] Ekonomika augs, tāpat kā darbaspēka trūkums. – Pieejams: https://ir.lv/2021/08/27/ekonomika-augs-tapat-ka-darbaspeka-trukums/?utm_source=email+marketing+Mailigen&utm_campaign=Ir+Svar%C4%ABg%C4%81kais+30.09.2021.&utm_medium=email

darbaspēku. Valstis, kas ieviesušas vai plāno ieviest šādu regulējumu, norāda, ka šāds risinājums veicina augstas kvalifikācijas imigrantu ieceļošanu. Latvija ir droša valsts Eiropas Savienībā, ar brīnišķīgu dabu un samērā zemām dzīvošanas izmaksām. No šejienes ir viegli doties uz jebkuru citu valsti Eiropā. Digitālo nomadu vīzas ļautu Latvijai piesaistīt augsti kvalificētu darbaspēku, kas lielākoties strādā IT jomā," savā uzrunā pasākuma dalībniekiem uzsvēra M. Golubeva.[40]

Pētījumi un diskusijas migrācijas jomā

Kopš 2021. gada 10. augusta A. Lukašenko režīms īsteno hibrīduzbrukumu, kura rezultātā ir strauji pieaudzis Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgu šķērsošanas gadījumu skats. Tā rezultātā dažādos medijos notika diskusijas un izpēte par notiekošo arī uz Lietuvas un Polijas robežām ar Baltkrieviju. Sabiedriskās domas pētījumu firmas SKDS direktors Arnis Kaktiņš pauda viedokli, ka migrācijas jautājums ir potenciāli bīstams, jo sabiedrība kritizēs valdības spēju tikt galā ar arvien lielāku nelikumīgo migrantu skaitu.

Iekšlietu ministre Marija Golubeva uzskata, ka "nelikumīgie migranti tiek izmantoti kā ierocis hibrīdkarā. Pēc būtības viņus virza uz mūsu un Lietuvas robežu, nedomājot ne par viņiem pašiem, ne par mūsu iespēju viņus praktiski uzņemt. Tas tiek darīts ar skaidru mērķi pārslogot mūsu sistēmu, padarīt to mazspējīgu un destabilizēt mūsu valstis arī iekšpolitiski."

2021. gada 23. augustā, Lietuvas, Latvijas, Igaunijas un Polijas premjerministri izteica bažas par situāciju uz Lietuvas, Latvijas un Polijas robežas ar Baltkrieviju: "Mēs saprotam, ka krīzi ir plānojis un sistēmiski organizējis Aleksandra Lukašenko režīms. Situācijas destabilizēšana kaimiņvalstīs, izmantojot imigrantus, ir nepārprotams starptautisko tiesību pārkāpums, un tas ir uzskatāms par hibrīduzbrukumu Latvijai, Lietuvai un Polijai, un tādējādi arī visai Eiropas Savienībai. Mums Eiropas Savienībā jāizmanto šī situācija, lai pārskatītu pieeju mūsu robežu aizsardzībai. Mēs paužam stingru pārliecību, ka Eiropas ārējo robežu aizsardzība nav tikai atsevišķu dalībvalstu pienākums, bet arī ES

[40] Iekšlietu ministre M. Golubeva: "Nomadu vīzas ļaus Latvijai piesaistīt jaunus talantus". – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/iekslietu-ministre-m-golubeva-nomadu-vizas-laus-latvijai-piesaistit-jaunus-talantus.

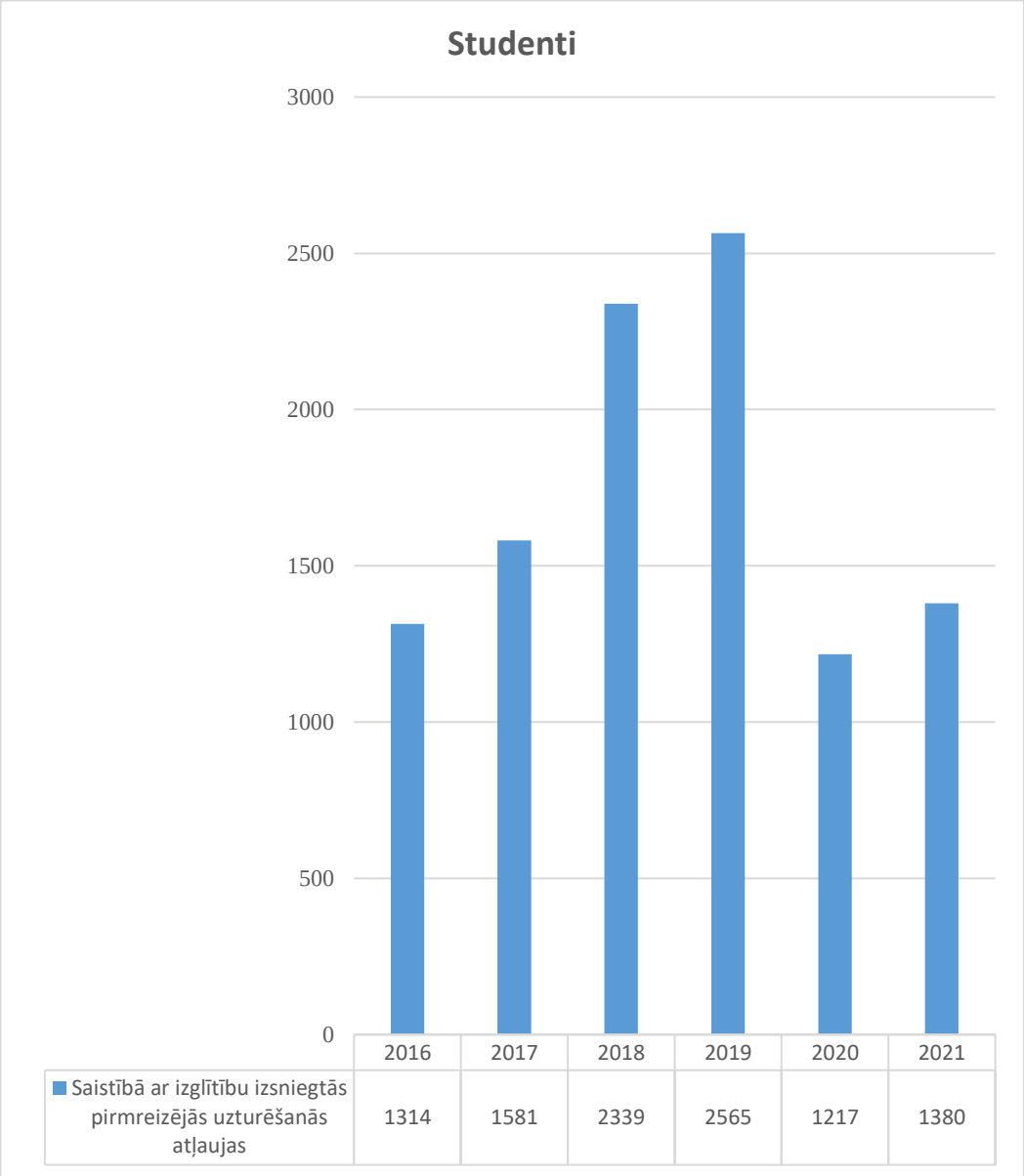
kopējā atbildība. Tādēļ tai būtu jāpievērš pienācīga politiskā uzmanība ES līmenī un jāpiešķir pietiekams finansējums.“

Laikraksts “Diena”, 2022. gada sākumā, publicēja analizējošu rakstu sēriju par Baltkrievijas režīmam pietuvināto personu, kā arī tūrisma jomas uzņēmumu ieguvumiem no īstenotā hibrīduzbrukuma.

Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts 2022. gada sākumā ir izdevis pētījuma ziņojumu “Imigrācijas apbruņošana uz ES un Baltkrievijas robežas Imigrantu un imigrācijas uztvere Latvijas sabiedrībā” . Pētījuma rezultāti liecina, ka Latvijas sabiedrībā saglabājas mēreni nelabvēlīgs viedoklis par imigrāciju. Kopš imigrācijas krīzes uzliesmojuma uz ES un Baltkrievijas robežas 2021. gada augustā, pret imigrantiem vērstais noskaņojums ir palielinājies līdzās imigrācijai kā politiskam jautājumam. Pētījuma rezultāti liecina, ka stratēģisko stāstījumu pakļaušana imigrācijas krīzei palielina atbalstu stingrākai robežkontrolei un nevienlīdzīgai attieksmei pret imigrantiem. Šīs imigrācijas krīzes humanitārā perspektīva ir stiprinājusi, nevis vājinājusi pretimigrācijas noskaņojumu Latvijas sabiedrībā. Respondentu starpā pastāv atšķirības, pamatojoties uz viņu etnisko izcelsmi. Etniskie latvieši mēdz pieskaņoties pro-latviskai un pro-ES perspektīvai attiecībā uz nelikumīgo imigrāciju no Baltkrievijas. Sarežģītāku nostāju demonstrē Latvijas krievvalodīgo etnisko minoritāšu pārstāvji, dažkārt demonstrējot kritisku nostāju pret Baltkrievijas autoritāro līderi Aleksandru Lukašenko.

Kopš Krievija uzsāka iebrukumu Ukrainā, 2022. gada 24. februārī, dažādi Latvijas ziņu mediji ir sagatavojuši rakstus, gan par situāciju Ukrainā, gan citās ES dalībvalstīs, tai skaitā Latvijā, kas uzņem Ukrainas kara bēgļus.

Studenti un zinātnieki

Attēls 3.-3

Saistībā ar izglītību 2021. gadā izsniegtas 1380 pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2020. gadā - 1217), kas ir nedaudz pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

2022. gada 5. aprīlī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 223 ”Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem" [41], kuru mērķis ir nodrošināt Ukrainas civiliedzīvotājam tiesības saņemt valsts atbalstu kā studiju stipendiju par laikposmu 01.03.2022. - 30.06.2022. vai pētniecības stipendiju par laikposmu 01.03.2022. - 31.08.2022. līdzvērtīgi ar Latvijas iedzīvotājiem, kuru izmaksā ar šo noteikumu spēkā stāšanos, lai Ukrainas civiliedzīvotājs varētu turpinātu Latvijā īstenot augstākās izglītības studijas, kā arī akadēmisko vai zinātnisko darbību, kas tika pārtrauktas Ukrainā, kad Krievijas Federācijas uzsāka karadarbību pret Ukrainu un Ukrainas civiliedzīvotāji devās bēgļu gaitās uz Latviju.[42]

Visu studiju līmeņu studējošie, kas uzņemti Latvijas valsts vai privātajās augstākās izglītības iestādēs tai skaitā koledžās, varēs saņemt stipendiju 140 eiro apmērā no uzņemšanas dienas līdz semestra beigām 2022. gada 30. jūnijā. Ukrainas studentu iepriekšējo izglītības dokumentu atzīšana un studentu uzņemšana atbilstošā studiju programmā angļu vai latviešu valodā ir pašu augstskolu kompetencē. Solidarizējoties ar Ukrainas akadēmisko kopienu, Zinātnisko institūciju reģistrā esošās Latvijas zinātniskās institūcijas var nodibināt darba tiesiskās attiecības ar Ukrainas pētniekiem vai piedāvāt stažēšanos savā institūcijā. Ja zinātniskā institūcija piedāvā Ukrainas pētniekiem stažēšanos (nesaņemot atalgojumu), valsts nodrošinās pētniecības stipendiju zinātniskā un akadēmiskā darba veikšanai 900 eiro mēnesī līdz 2022. gada 31. augustam.

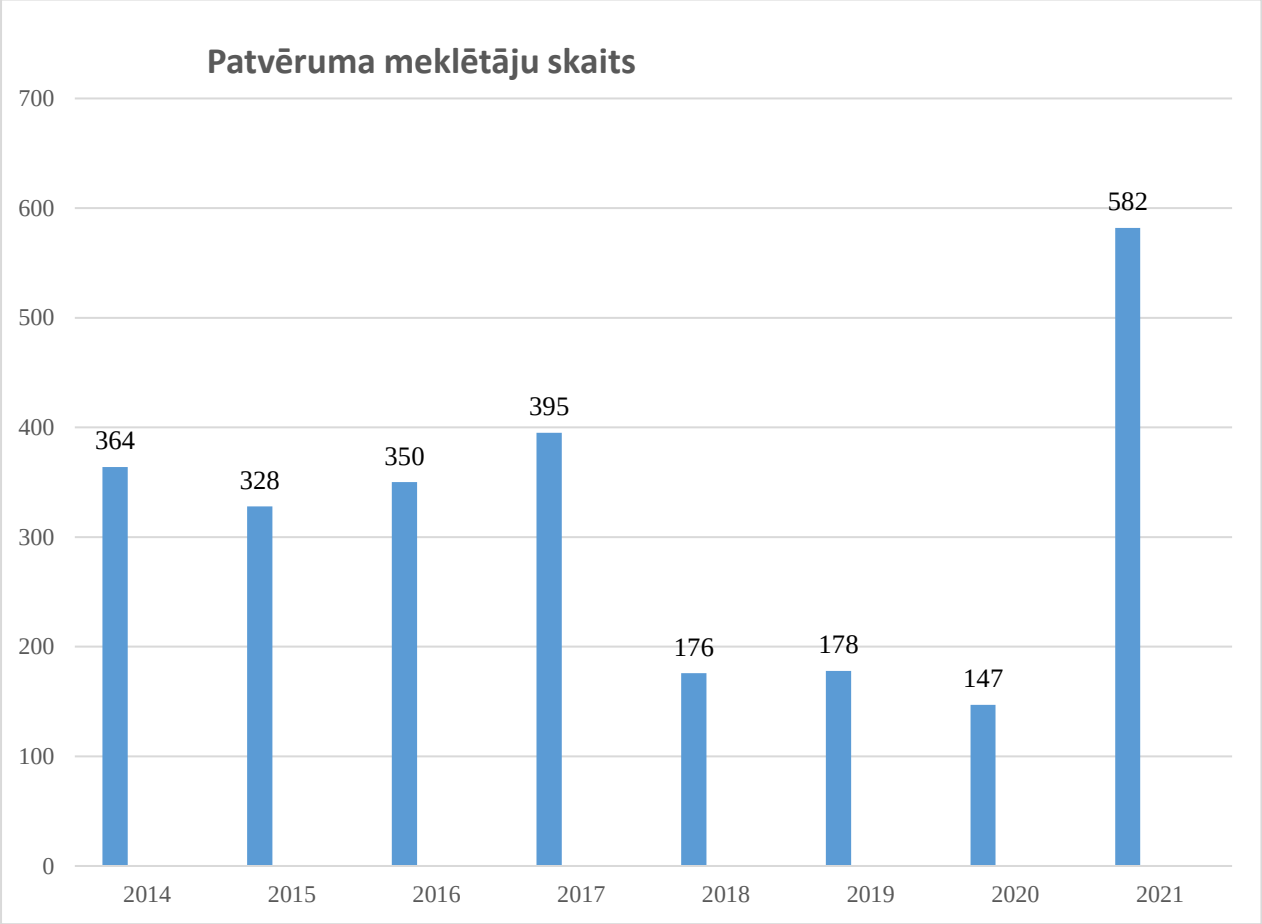
Ģimenes atkalapvienošana

2021. gadā ir pieaudzis saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegto pirmreizējās uzturēšanās atļauju skaits - 2143 (2020. gadā - 1435).

[41] Ministru kabineta 2022. gada 5. aprīļa noteikumi Nr. 223 ”Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem". - Latvijas Vēstnesis, 69, 07.04.2022. – [stājās spēkā 08.04.2022.]

[42] Tiesību akta projekta "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem"" anotācija. - Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/d707fe7d-8e75-447f-9cb2-3f220be2a5d7.

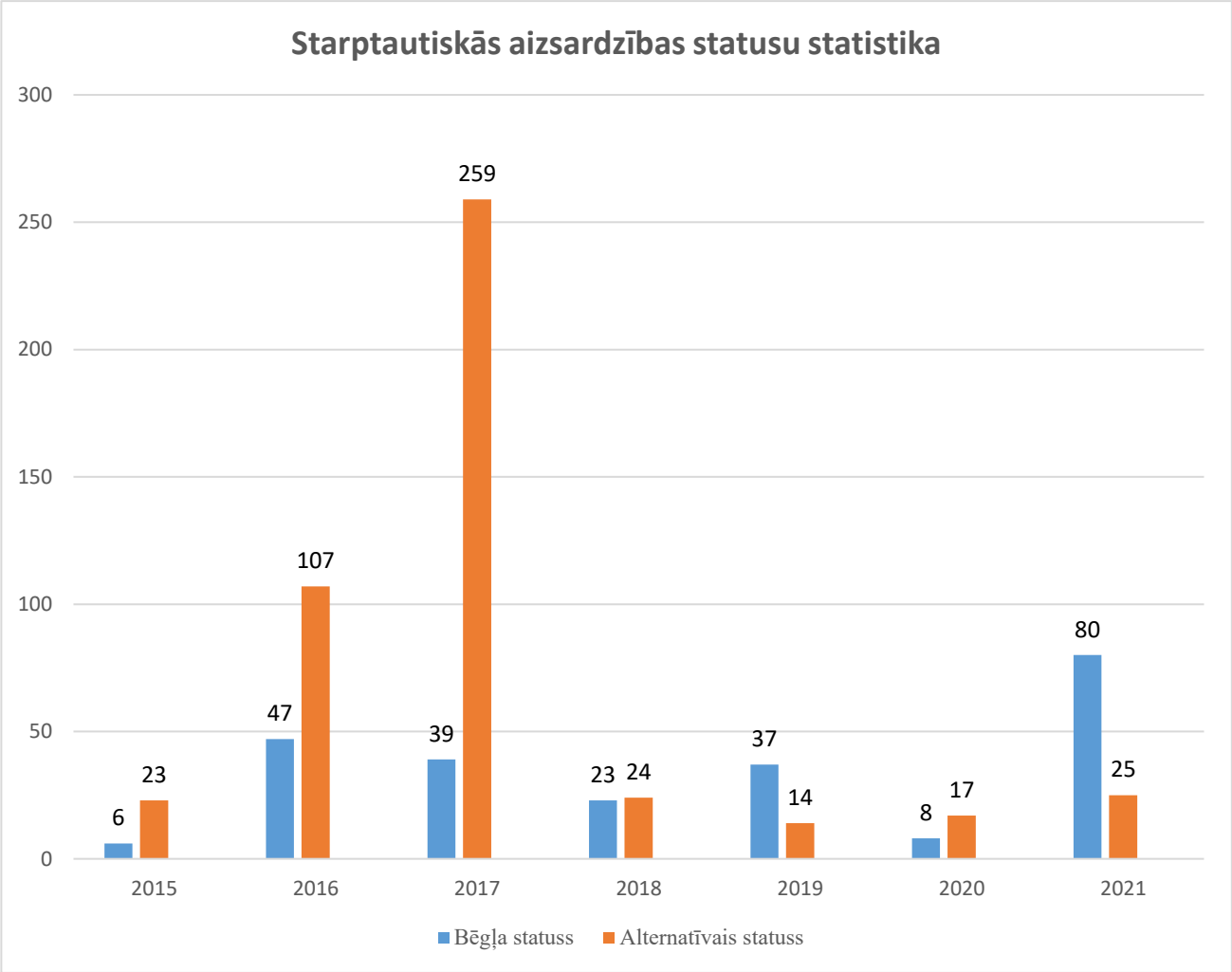
STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA

Attēls 4.-1

Salīdzinot ar 2020. gadu, patvēruma meklētāju skaits 2021. gadā ir pieaudzis četras reizes – 582 (2020. gadā 147) un ir mainījušās dominējošās patvēruma meklētāju izcelsmes valstis – visvairāk patvēruma meklētāji ieradušies no Irākas – 347 (2020. gadā-3), Afganistānas – 71 (2020. gadā - 8) un Baltkrievijas – 55 (2020. gadā – 44).[43]

[43]Datu avots: PMLP.

Attēls 4.-2

2021. gadā Latvijā starptautisko aizsardzību saņēmušas 105 personas. Bēgļa statuss ir piešķirts 80 personām, alternatīvais statuss – 25 personām.

Dublinas mehānisma ietvaros uz Latviju 2021. gadā ir pārsūtīti 33 patvēruma meklētāji.

Īstenojot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014.-2020. gada programmas projekta „Migrācijas un patvēruma atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība”:

- "Vienotās migrācijas informācijas sistēmas programmatūras funkcionalitātes pilnveidošanas un attīstīšanas darbi" - sniegts atbalsts un konsultācijas lietotājiem noslodzes kontu izmantošanā ikdienas darbā;
- "Patvēruma meklētāju un uzturēšanās atļauju personu lietu digitalizēšana" - turpinās darbs pie uzturēšanās atļauju personu lietu digitalizēšanas;
- "Arhīva telpu aprīkošana" – 2021. gadā noslēdzies pirmais posms un līdz decembra beigām tika uzstādīti 42 plaukti, kas ir aptuveni puse no plānotā plauktu apjoma. Tālākie uzstādīšanas darbi turpināsies 2022.gadā.
- "Datortehnikas iegāde PMLP teritoriālajām nodaļām" - visi datori nodoti teritoriālajām nodaļām lietošanā.
- "Informatīvo materiālu (infografiku) izstrāde par migrācijas un patvēruma jautājumiem" – Infografikas publicētas PMLP tīmekļa vietnē latviešu, angļu un krievu valodā[44].
- Izstrādāts digitāls informatīvs rīks, kas ietver četras galvenās uzturēšanās atļauju kategorijas - "Pirmreizēja uzturēšanās atļauja", "Atkārtota uzturēšanās atļauja", "Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšana Latvijas Republikā" un "Uzturēšanās atļaujas reģistrēšana".[45] Šobrīd digitālais rīks meklējams: vissparmigraciju.pmlp.gov.lv[46]

2022. gada 28. februārī Ministru kabinets apstiprināja plānu personu no Ukrainas masveida ierašanās gadījumā Latvijā.[47] Plāns izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 8. februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.6, 1.§) 1.2.apakšpunktā noteikto uzdevumu. Plāna mērķis ir noteikt valsts institūciju, pašvaldību un komersantu īstenojamos pasākumus un iesaistāmos resursus, nodrošinot saskaņotu un nekavējošu rīcību, lai spētu uzņemt un izmitināt desmit tūkstošu personu, kas masveidā varētu ierasties no Ukrainas. Plāns ir nepieciešams, jo 2022. gada 24. februārī ir sākta

[44]Infografikas: Kā pieprasīt patvērumu Latvijā?, Process pēc patvēruma pieprasīšanas; Process pēc patvēruma iesnieguma izskatīšanas. - Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/patverumu-meklesana

[45] Digitālais rīks vienkopus ietver informāciju par uzturēšanās atļaujām un to iegūšanas iespējām, atbilstoši individuāli izvēlētiem kritērijiem un situācijai. Rīks balstīts uz secīgu soļu principa, kur pirmajā solī interesents izvēlas nepieciešamo uzturēšanās atļaujas veidu. Tālāk, atkarībā no izvēlētā veida pirmajā solī, seko informācija par valstisko piederību, iesniedzamajiem dokumentiem, informācija par uzturēšanās atļaujas apmaksas iespējām, iesniegšanu un saņemšanu. Katra soļa izvēlne satur papildu informāciju par izvēlēto soli. Šī informācija jebkurā gadījumā paliek vispārīga un var būt nestandarta situācijas, kad var tikt piemēroti izņēmumi. Tāpat šeit nav iekļauta ārkārtas situācijas kārtība, kāda šobrīd ir noteikta attiecībā uz Ukrainas pilsoņiem. Rīks ataino standarta gadījumus.
Plānots, ka digitālais informatīvais rīks būs atrodams Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājas lapā.

[46] Avots: PMLP.

[47]Ministru kabineta 2022. gada 28. februāra rīkojums Nr. 131 "Par Pasākumu plānu personu no Ukrainas masveida ierašanās gadījumā Latvijā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 43, 02.03.2022. – [stājās spēkā 28.02.2022. zaudē spēku 29.04.2022.]

neizprovocēta plaša mēroga Krievijas militāra agresija pret Ukrainu. Pasākumu plāns ir attiecināms uz cilvēkiem, kas masveidā ierodas no Ukrainas un prasa patvērumu Latvijā vai piesakās vīzas saņemšanai humānu iemeslu dēļ. Plānā prognozēts, ka Latvijā varētu ierasties līdz 10 000 cilvēkiem no Ukrainas.[48]

Saeima 2022. gada 3. martā, atbalstīja Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu[49], kas paredz atbalsta sniegšanu Ukrainas bēgļiem Krievijas iebrukuma laikā, kā arī sniegt vispārēju atbalstu Ukrainas sabiedrībai. Ukrainas civiliedzīvotāji likuma izpratnē ir Ukrainas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi, kā arī personas, kuras Ukrainā saņēmušas pastāvīgās uzturēšanās atļauju, bezvalstnieka statusu vai starptautiskās aizsardzības statusu, un to ģimenes locekļi. Likums nosaka Ukrainas civiliedzīvotāju pagaidu aizsardzību Latvijas Republikā Patvēruma likuma izpratnē. Saistībā ar notiekošo bruņoto konfliktu starp Ukrainu un Krievijas Federāciju, bija nepieciešams noteikt attiecīgu institūciju (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un Ārlietu ministrijas Konsulārais departamenta) rīcību atbalsta sniegšanā Ukrainas civiliedzīvotājiem un Ukrainas sabiedrībai.

Uz Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likuma pamata tika izdoti vairāki Ministru kabineta noteikumi:

- Ministru kabineta noteikumi Nr. 172 “Par informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem” [50] , kuri nosaka informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem, kā arī informācijas apjomu, tās apkopošanas un izmantošanas kārtību un glabāšanas termiņus.
- Ministru kabineta noteikumi Nr. 168 “Noteikumi par izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem”[51], kuri nosaka kārtību, kādā Ukrainas civiliedzīvotājiem tiek nodrošināts izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojums, atbalsta apmēru un izmaksu segšanas kārtību.

[48] Ministru kabinets apstiprina plānu gadījumam, ja Latvijā masveidā ieradīsies cilvēki no Ukrainas. - Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/ministru-kabinets-apstiprina-planu-gadijumam-ja-latvija-masveida-ieradisies-cilveki-no-ukrainas-0.
[49] Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu. – Latvijas Vēstnesis, 45A, 04.03.2022. – [stājās spēkā 05.03.2022.]
[50] Ministru kabineta 2022. gada 15. marta noteikumi Nr. 172 “Noteikumi par informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem”. - Latvijas Vēstnesis, 53A, 16.03.2022. – [stājās spēkā 17.03.2022.]
[51] Ministru kabineta 2022. gada 12. marta noteikumi Nr. 168 “Noteikumi par izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem”. - Latvijas Vēstnesis, 50B, 13.03.2022. – [stājās spēkā 14.03.2022.]

2022. gada 29. aprīlī Ministru kabinets apstiprināja Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā [52], kas nosaka valsts institūciju, pašvaldību un komersantu saskaņotu un nekavējošu rīcību, lai spētu uzņemt, izmitināt un nodrošināt sociālo atbalstu pakāpeniski līdz četrdesmit tūkstošiem Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri bēg no kara. Jauns plāns tika izstrādāts, ņemot vērā to, ka saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā arvien turpinās Ukrainas civiliedzīvotāju ierašanās Latvijā, Iekšlietu ministrija sadarbībā ar citām ministrijām sagatavoja plānoto tālāko rīcību turpinoties bēgļu pieplūdumam Latvijā, tai skaitā par rīcību un atbalstu Ukrainas civiliedzīvotājiem pēc primāri sniedzamā atbalsta perioda, ņemot vērā bēgļu uzņemšanā un atbalsta sniegšanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju kapacitāti.

Lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem, Pasākumu plānā iekļautie pasākumi strukturēti divpadsmit sadaļās. Ukrainas civiliedzīvotājiem tāpat kā līdz šim tiks nodrošinātas tiesības uzturēties Latvijas Republikā, tiesības uz nodarbinātību, atbalsta apjomu Ukrainas civiliedzīvotāju likumā noteiktajā apjomā, kā arī tiesības uz izglītību. Tāpat tiks nodrošināta personisko un mantisko tiesību un interešu aizstāvība nepilngadīgajiem Ukrainas civiliedzīvotājiem, kas Latvijas Republikā ieceļo bez vecāku pavadības.

Iespējamā atbalsta apmērs vienam Ukrainas civiliedzīvotājam veidots, ievērojot principu, ka sniedzamo pakalpojumu un atbalsta apjoms nepārsniedz Latvijas iedzīvotājiem pieejamo atbalsta apmēru.

Izmitināšanas vietas personām, kurām tas ir nepieciešams, līdz 90 dienām tiek nodrošinātas prioritārā secībā, novirzot personas brīvprātīgi uzņemošajās mājsaimniecībās, tai skaitā, izmaksājot atlīdzību mājsaimniecībām 100 eiro par pirmo personu un 50 eiro par katru nākamo personu, kopā ne vairāk kā 300 eiro mēnesī par mājokli pēc attiecīgā mājsaimniecības pieteikuma.

Tāpat paredzēta iespēja slēgt īres līgumus ar privātpersonām par dzīvojamo telpu nodošanu lietošanā Ukrainas civiliedzīvotājiem, pielīgstot īres maksu, kas nepārsniedz 400 eiro mēnesī par mājokli, iekļaujot visus ar dzīvojamās telpas lietošanu saistītos maksājumus (komunālos maksājumus). Par šo jautājumu plānots skatīt attiecīgos grozījumus tiesību aktos nākamajā Ministru kabineta sēdē.

[52] Ministru kabineta 2022. gada 29. aprīļa rīkojums Nr. 302 "Par Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā". - Latvijas Vēstnesis, 83B, 29.04.2022. – [stājās spēkā 29.04.2022.]

Visbeidzot, personas var tikt novirzītas izmitināšanai pašvaldību rīcībā esošajās izmitināšanas vietās vai tūristu mītnēs, sedzot izmitināšanas izmaksas, kas nepārsniedz 15 eiro par diennakti vienai personai.

Savukārt ēdināšana vai pārtikas produkti līdz 30 dienām tiks nodrošināti līdz 10 eiro dienā vienai personai, izņemot tām personām, kas izmitinātas brīvprātīgi uzņemošajās mājsaimniecībās.

Plāns paredz arī nodrošināt preventīvus pasākumus valsts drošības, valsts robežas drošības, cilvēktirdzniecības novēršanas, sabiedriskās kārtības un drošības jomās, kā arī Ukrainas civiliedzīvotāju tiesību un brīvību aizsardzību. [53]

Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam ir izveidota vienota tīmekļvietne, kurā ir apkopota informācija par atbalsta veidiem Ukrainas civiliedzīvotājiem, gan arī tiem, kas vēlas viņiem sniegt atbalstu latviešu, ukraiņu, krievu un angļu valodā - https://www.ukraine-latvia.com/lv.

Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu

2021. gada 7. decembrī, Ministru kabinets apstiprināja Iekšlietu ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu par koordinējošās iestādes izveidi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, sociālekonomiskās iekļaušanas koordinācijas jomā[54]. Ziņojumā iekļautais priekšlikums nosaka Sabiedrības integrācijas fondu kā nacionālo koordinējošo iestādi. Lai efektīvi īstenotu Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā[55] noteiktos uzdevumus, ir nepieciešams noteikt vienu iestādi, kas nodrošinātu patvēruma meklētāju un starptautiskās aizsardzības saņēmēju sociālekonomiskās iekļaušanas procesa koordināciju un saskaņotību. Ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Ministru prezidenta 2021. gada 6. jūlija rezolūciju Nr.7.8.5./2021-DOC-1196-1767, saskaņā ar kuru Iekšlietu ministrijai sadarbībā ar Labklājības ministriju un Finanšu ministriju uzdots izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā

[53] Rīkojuma "Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā" anotācija. – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/be3aeb7e-2fd4-421e-a47f-8ee02ce236c5.

[54] Iekšlietu ministrijas Informatīvais ziņojums "Par koordinējošās iestādes izveidi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, sociālekonomiskās iekļaušanas jomā". – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/150852a3-f92f-4f48-8689-d22b85b0713b.

[55] Ministru kabineta 2015. gada 2. decembra rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uznemšanai Latvijā ". - Latvijas Vēstnesis Nr. 238, 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015]

informatīvo ziņojumu par koordinējošās iestādes izveidi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, sociālekonomiskās iekļaušanas koordinācijas jomā, izvērtējot Sabiedrības integrācijas fonda noteikšanu par patvēruma meklētāju un starptautiskās aizsardzības saņēmēju sociālekonomiskās iekļaušanas koordinācijas jomas atbildīgo iestādi un turpmākās nepieciešamās darbības un uzdevumus šī risinājuma īstenošanai, tostarp nepieciešamajiem normatīvo aktu grozījumiem, kā arī informāciju par tam nepieciešamo finansējumu.

2021. gada septembrī parakstīts Pasākums plāns[56] starp Iekšlietu ministriju un Eiropas Patvēruma Atbalsta biroju par atbalstu PMLP patvēruma procedūras nodrošināšanai saistībā ar būtisku patvēruma meklētāju skaita pieaugumu, kas izveidojies situācijas uz Latvijas un Baltkrievijas robežas dēļ. Pasākuma plāna darbības laiks - 2021. gada 31. decembris, kurš tika pagarināts līdz 2022. gada februārim (iespēja pagarināt). No 2022. gada 19. aprīļa ir pieejami Eiropas Savienības patvēruma aģentūras nodrošinātie tulki. Tulkošanas pakalpojumu pieejamība patvēruma procedūras efektīvai norisei, kas ietver mutisko tulkošanu intervijās, iepazīstinot patvēruma meklētāju ar iestādes lēmumu, un nodrošinot valsts apmaksātu juridisko palīdzību, kā arī patvēruma meklētāju tiesību nodrošināšanai uzņemšanas laikā.

2021. gada 17. augustā, tika apstiprināti grozījumi "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumos"[57], kas paredz veikt būtiskus uzlabojumus Patvēruma meklētāju reģistrā (turpmāk - Reģistrs), lai nodrošinātu efektīvu atbalstu patvēruma procedūrai, pārejot uz lietas materiālu virzību un izskatīšanu elektroniskajā vidē, kā arī noteiktu paplašināto ziņu apjomu, kas Reģistrā tiek uzkrāts pēc funkcionalitāšu paplašināšanas, tādejādi aptverot visus patvēruma procedūras posmus[58].

Veiktās izmaiņas PMLP un VRS ļauj samazināt administratīvo slogu, jo būtiski mazinās nepieciešamība pārsūtīt dokumentus un pierādījumus patvēruma lietās. Informācijas ievade tiešsaistē ļauj paātrināt patvēruma procedūru, jo ziņas par patvēruma pieprasīšanas faktu un lietā pieņemtajiem lēmumiem nekavējoties tiek ievadītas Reģistrā un patvēruma procedūrā iesaistītajām

[56] Pasākumu plāns starp Eiropas Patvēruma Atbalsta biroju un Latviju. Pieejams: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Operating_Plan_EASO_Latvia_0.pdf.
[57] Ministru kabineta 2021. gada 17. augusta noteikumi Nr. 553 "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 159, 19.08.2021. – [stājās spēkā 20.08.2021.]
[58] Ministru kabineta noteikumu "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi"" anotācija. – Pieejams: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Ftap.mk.gov.lv%2Fdoc%2F2021_08%2FIEMAnot_080721_456.1776.docx&wdOrigin=BROWSELINK.

institūcijām par to tiek nosūtīts sistēmas paziņojums, lai tās atbilstoši savai kompetencei nekavējoties varētu uzsākt turpmākās nepieciešamās procesuālās darbības. Grozījumi tik īstenoti saskaņā ar Ministru kabineta 2019. gada 7. maija rīkojuma Nr. 210 "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai" 198.2. un 198.3.apakšpunktā noteikto uzdevumu izveidot Latvijas interesēm atbilstošu, līdzsvarotu un kontrolējamu ārzemnieku ieceļošanas sistēmu, nodrošinot nepieciešamās izmaiņas ar ārzemnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijā saistītajos normatīvajos aktos, kā arī pilnveidot normatīvo regulējumu un īstenot Eiropas Savienības fonda projektus, lai nodrošinātu, ka vienas un tās pašas ziņas par ārvalstnieku netiek vairākkārtīgi iekļautas un manuāli aktualizētas dažādās valsts informācijas sistēmās un, lai ārvalstnieku datu aktualizēšana notiktu centralizēti, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) 2014.-2020. gada programmas projekta "Migrācijas un patvēruma atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība" ietvaros veikto Reģistra pilnveidi, ar nolūku izveidot vienotu datu apstrādes procesu elektroniskajā vidē patvēruma procedūrā, tika sagatavoti grozījumi "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumos".[59]

2021. gada 10. augustā, tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 4. jūlija rīkojumā Nr. 312 "Par Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm"[60]. Līdz šim Pasākumu plānā minētos pasākumus bija paredzēts īstenot, ja patvēruma meklētāju skaits īsā laikposmā (1-5 diennaktīs) pārsniegtu VRS un PMLP ilglaicīgās izmitināšanas kapacitāti un ieradušos nelikumīgo robežšķērsotāju skaits sasniegtu 500-3000 cilvēku, kā arī, ja valstī vienlaikus (5-10 diennaktīs) ierastos 3000-20000 nelikumīgo robežšķērsotāju.

Pēc grozījumu pieņemšanas iekšlietu ministre ieguvusi pilnvaras uzsākt Pasākumu plāna īstenošanu arī, ja 5-10 diennaktīs vēl nav sasniegts noteiktais patvēruma meklētāju skaits. Grozījumus veikt rosināja, situācija uz Lietuvas - Baltkrievijas un Latvijas - Baltkrievijas robežas, kā

[59] Ministru kabineta noteikumu "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi"" anotācija. – Pieejams: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Ftap.mk.gov.lv%2Fdoc%2F2021_08%2FIEMAnot_080721_456.1776.docx&wdOrigin=BROWSELINK.

[60] Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojums Nr. 519 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 4. jūlija rīkojumā Nr. 312 "Par Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 154, 12.08.2021. – [stājās spēkā 10.08.2021.]

arī VRS un Lietuvas robežsardzes sniegtie dati par lielo nelikumīgu robežšķērsošanas gadījumu skaitu, liecina, ka ar Baltkrievijas valsts iestāžu atbalstu tiek īstenots hibrīduzbrukums, kas rada tiešus draudus valsts drošībai un Eiropas Savienības ārējai robežai.

PMLP eksperti 2021. gadā piedalījās Eiropas Patvēruma atbalsta biroja organizētajos atbalsta sniegšanas pasākumos ES dalībvalstīm, kas saskaras ar nesamērīgu spiedienu uz savām patvēruma sistēmām. PMLP Patvēruma lietu nodaļas darbinieks piedalījās EPAB atbalsta sniegšanas pasākumā Maltā no 2021. gada 1.augusta līdz 11.septembrim. Eksperta galvenais uzdevums bija patvēruma meklētāju reģistrācija. Latvija ar divu PMLP ekspertu klātbūtni nodrošinājusi dalību atbalsta sniegšanas pasākumā Lietuvā no 2021. gada 9.augusta līdz 15.oktobrim. Ekspertu galvenais uzdevums bija darbs ar īpaši aizsargātajām personām Ārzemnieku reģistrācijas centrā Pabradē, Lietuvā.[61]

Projektā „Informācijas centrs iebraucējiem", ko nodrošina biedrība „Patvērums „Drošā māja""[62] 2021. gadā sniegtas konsultācijas 133 patvēruma meklētājiem, 35 bēgļiem un 23 personām ar alternatīvo statusu.

Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana

2021. gada 17. jūnijā tika pieņemti grozījumi Patvēruma likumā,[63] kas atvieglo patvēruma meklētāju nodarbinātību, veselības un izglītības pakalpojumu saņemšanu. Patvēruma likuma grozījumi paredz, ka patvēruma meklētāja statusu un tiesības uzturēties Latvijas Republikas teritorijā patvēruma procedūras laikā apliecina patvēruma meklētāja personas dokuments vai ārzemnieka personas apliecība. Patvēruma likuma grozījumi izstrādāti, lai pilnveidotu kārtību, kādā patvēruma meklētajam patvēruma procedūras laikā tiek nodrošināta Patvēruma likumā paredzēto tiesību izpilde, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26. jūnija direktīvas

[61] Avots: PMLP

[62] Projekta īstenošanas periods ir no 2018. gada 2. janvāra līdz 2020. gada 30. jūnijam. Projekts tiek īstenots ar PMIF atbalstu. Projekta uzdevums ir nodrošināt nacionāla līmeņa koordinācijas struktūras izveidi un darbības nodrošināšanu, lai sniegtu atbalstu trešo valstu valstspiederīgajiem, tai skaitā personām, kam piešķirta starptautiskā aizsardzība, un kas ir saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā. Projekta mērķis ir paaugstināt līdzdalību sabiedriskajos procesos un veicināt šo personu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā, nodrošinot trešo valstu valstspiederīgo vajadzībām pielāgotu informāciju par tiesībām un pienākumiem visdažādākajās dzīves jomās.

[63] Likums "Grozījumi Patvēruma likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.

2021. gada 17. jūnijā tika pieņemti grozījumi Fizisko personu reģistra likumā,[64] kas paredz, ka turpmāk Fizisko personu reģistrā tiks iekļautas ziņas par patvēruma meklētājiem. Tas nodrošinās, ka iekļautie un aktualizētie dati būs pieejami visām iestādēm, kuras iesaistītas patvēruma meklētājiem paredzēto tiesību nodrošināšanā, kā rezultātā patvēruma meklētāju apkalpošana iestādēs būs ātrāka. Iekļaujot ziņas par patvēruma meklētājiem[65] Fizisko personu reģistrā, tiek nodrošināta patvēruma meklētājiem paredzēto tiesību efektīvāka nodrošināšana, jo iesaistītajām iestādēm ir centralizēta piekļuve personas datiem. Tādejādi kopumā tiek samazināts administratīvais slogs, jo vienas iestādes - iekļautie un aktualizētie dati uzreiz ir pieejami visām iestādēm, kā rezultātā patvēruma meklētāja apkalpošana nākamajā iestādē būs ātrāka.[66]

2021. gada 17. jūnijā tika pieņemti grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā , kas paredz ieviest ārzemnieka personas apliecību jeb eID karti. Ārzemnieka personas apliecību izsniegs Fizisko personu reģistrā iekļautam ārzemniekam, un to varēs saņemt arī patvēruma meklētājs no brīža, kad ir iestājušies Imigrācija likumā minētie nosacījumi, lai patvēruma meklētājam piešķirtu tiesības uz nodarbinātību. Ārzemnieka personas apliecība jeb eID karte dos iespēju ārzemniekam, tai skaitā patvēruma meklētājiem lietot plašu valsts sniegto pakalpojumu klāstu, tostarp izmantot publiskās pārvaldes e-pakalpojumus, lietot e-adresi, elektroniski identificēties un parakstīt dokumentus.

2021. gada 2. septembrī tika pieņemti grozījumi Imigrācijas likumā[67], kas paredz, ka patvēruma meklētājam ir tiesības uz nodarbinātību, ja viņš nav saņēmis PMLP lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt triju mēnešu laikā pēc tam, kad iesniegts iesniegums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu, un tas nav noticis viņa vainas dēļ. Tiesības uz nodarbinātību saglabājas līdz brīdim, kad stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams galīgais lēmums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt. Grozījumi Imigrācijas likumā

[64] Likums "Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]
[65] Fizisko personu reģistrā par ārzemnieku, kurš ir patvēruma meklētājs Latvijas Republikā iekļauj ziņas par personas kodu, kas tiek ģenerēts automātiski pēc reģistrācijas Fizisko personu reģistrā, vārdu, uzvārdu, dzimšanu, valstisko piederību un tās veidu, ziņas par personas identifikācijas kodu, kas ierakstīts personu apliecinošā dokumentā, ziņas par personas apliecinošu dokumentu.
[66] Likumprojekta "Grozījums Patvēruma likumā" anotācija. Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/7604631054688FC7C22586EA0049031F?OpenDocument#B.
[67] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis Nr.176A, 02.09.2021. – [stājās spēkā 27.09.2021.]

izstrādāti, lai saīsinātu iepriekš Imigrācijas likumā noteikto 6 mēnešu termiņu, kad patvēruma meklētājam ir tiesības uz nodarbinātību, uz 3 mēnešu termiņu, un dotu iespēju patvēruma meklētājiem gūt papildus ienākumus, veicinātu viņu individuālo izaugsmi un palīdzētu nezaudēt kvalifikāciju. Minētā regulējuma nepieciešamība aktualizējās, 2020. gadā sarežģoties situācijai Baltkrievijā, no kuras Latvijā ieradās patvēruma meklētāji, tajā skaitā, augstas kvalifikācijas nodarbinātie. Sabiedrībā raisījās diskusijas[68] par šādu iespēju nodrošināt, sākotnējo sešu mēnešu ilgo gaidīšanas periodu samazinot līdz trim mēnešiem.

2021. gada 12. oktobrī tika pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumus Nr.133 "Noteikumi par valsts nodevu par personas apliecinošu dokumentu izsniegšanu"[69], kuri nosaka, ka ārzemnieka personas apliecību izsniedz divu darbdienu laikā un patvēruma meklētāji ir atbrīvoti no valsts nodevas maksas par minētā dokumenta izsniegšanu, ņemot vērā patvēruma meklētāju īpašo situāciju un vajadzības patvēruma procedūras laikā.

2021. gada 2. novembrī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 727 "Patvēruma meklētāja personas dokumenta noteikumi" [70], kuri nosaka patvēruma meklētāja personas dokumenta formu un kārtību, kādā VRS izsniedz minēto dokumentu. Minētie noteikumi paredz, ka tāpat kā līdz šim VRS izsniedz patvēruma meklētājam patvēruma meklētāja personas dokumentu triju dienu laikā no patvēruma iesnieguma saņemšanas brīža, un tas ir derīgs līdz dienai, kad noslēdzies administratīvais process par patvēruma meklētāja iesniegumu, savukārt ārzemnieka personas apliecību izsniegs PMLP gadījumos, ja patvēruma meklētājs vēlas būt nodarbināts un PMLP konstatē, ka ir iestājušies Imigrācijas likumā minētie nosacījumi, lai patvēruma meklētājam piešķirtu tiesības uz nodarbinātību bez ierobežojumiem. [71]

[68] Patvēruma meklētāji no Baltkrievijas lūdz iespēju strādāt; Latvija nesteidz pārskatīt imigrācijas normas. – Pieejams: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/patveruma-mekletaji-no-baltkrievijas-ludz-iespeju-stradat-latvija-nesteidz-parskatit-imigracijas-normas.a380954/ .

[69] Ministru kabineta 2021. gada 12. oktobra noteikumi Nr. 686 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumos Nr. 133 "Noteikumi par valsts nodevu par personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu"". Latvijas Vēstnesis Nr. 200, 15.10.2021. - [stājās spēkā 16.10.2021.]

[70] Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra noteikumi Nr. 727 "Patvēruma meklētāja personas dokumenta noteikumi". – Latvijas Vēstnesis Nr. 214, 04.11.2021. – [stājās spēkā 05.11.2021.]

[71] Ministru kabineta noteikumu projekta „Patvēruma meklētāja personas dokumenta noteikumi" anotācija. – Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/327382-patveruma-mekletaja-personas-dokumenta-noteikumi.

2021. gada septembrī PMLP tīmekļvietnē tika publicēts "Patvēruma meklētāju ceļvedis"[72], kurā ir iespējams izlasīt par patvēruma procedūras norisi, patvēruma meklētāja tiesībām un pienākumiem, kā arī par:

- patvēruma meklētāja izmitināšanu;
- patvēruma meklētāju centra sadzīves organizāciju;
- nepilngadīgo patvēruma meklētāju izglītības iespējām;
- tiesībām uz medicīnas un juridisko pakalpojumu saņemšanu;
- pieejamu sociālā darbinieku un sociālā mentora atbalstu un viņu galvenajiem uzdevumiem un citiem svarīgajiem jautājumiem.
- Ceļvedis sagatavots 12 valodās – arābu, dari, angļu, farsi, franču, latviešu, puštu, krievu, tigriņu, kudru, gruzīnu, azerbaidžānu. [73]

2021. gadā Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā (turpmāk-Centrs) Muceniekos, maijā un septembrī tika ieviests Covid-19 karantīnas režīms, kura laikā patvēruma meklētāji nevarēja pamest Centru, kā arī bija ierobežoti trešo personu apmeklējumi.

2022. gada sākumā Alūksnes novada dome nodeva Nodrošinājuma valsts aģentūrai bezatlīdzības lietošanā uz četriem gadiem pašvaldības īpašumu – bijušās internātskolas internāta ēku, palīgēku un daļu zemesgabala 0,66 hektāru platībā. Liepnas pagasta bijušajā internātskolas internāta ēka tiks pārveidota par patvēruma meklētāju izmitināšanas centra filiāli. Liepnas pagastā

[72] Ceļvedis patvēruma meklētājiem Latvijā. - https://www.pmlp.gov.lv/lv/celvedis-patveruma-mekletajiem-latvija.
[73] Noderīga informācija 12 valodās patvēruma meklētājiem Latvijā. – Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/jaunums/noderiga-informacija-12-valodas-patveruma-mekletajiem-latvija

internāta ēkā paredzēts izveidot patvēruma meklētāju izmitināšanas centra filiāli ar kapacitāti līdz 250 personām. Tās darbību administrēs PMLP. Paredzēts, ka līdz 2022. gada beigām ēka tiks pielāgota patvēruma izmitināšanas centra filiāles vajadzībām, tiks veikti nepieciešamie tehniskie uzlabojumi un labiekārtošanas darbi. Tam tiks izmantots Eiropas Savienības fondu finansējums aptuveni 700 tūkstošu eiro apmērā.[74]

Pārcelšana un pārmitināšana

2021. gada 10. septembrī stājās spēkā Iekšlietu ministrijas iekšējie noteikumi Nr. 1 – 10/11 „Patvēruma procedūrā iesaistīto Iekšlietu ministrijas padotības iestāžu sadarbības kārtība un kārtībā, kādā īsteno personu pārcelšanu un pārmitināšanu" (turpmāk – IeM iekšējie noteikumi). IeM iekšējie noteikumi nosaka kārtību, kādā PMLP, VRS, Valsts drošības dienests un Valsts policija sadarbojas patvēruma procedūras ietvaros un pēc starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanas personai, kā arī kārtību, kādā īsteno pārcelšanu un pārmitināšanu uz Latvijas Republiku no Eiropas Savienības dalībvalsts vai valsts, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomiskas zonas valsts vai Šveices Konfederācija, izveidoto pārvietošanas mehānismu ietvaros, reaģējot uz ārkārtēju pieplūdumu uz Eiropas Savienības ārējām robežām. Saskaņā ar IeM iekšējiem noteikumiem, informācijas apmaiņa starp patvēruma procedūrā iesaistītājām iestādēm notiek elektroniski, izmantojot iestāžu kontaktinformācijas sarakstā norādītās elektroniskā pasta adreses, izņemot gadījumus, kad informācijas apmaiņa jānodrošina ar Patvēruma meklētāju reģistra palīdzību vai informācija jāsniedz sevišķās lietvedības aprites jomā, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību.

Latvija ir iesaistījusies to Afganistānas pilsoņu izceļošanas atbalstīšanā, ar kuriem ir notikusi sadarbība Afganistānas iepriekšējo valdību laikā. Līdz 2021. gada beigām palīdzība sniegta jau vairākiem desmitiem afgāņu. Patvērums tiek sniegts esošo tiesību aktu ietvaros.

[74] Liepnas pagastā plāno veidot patvēruma meklētāju izmitināšanas filiāli. – Pieejams: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/liepnas-pagasta-plano-veidot-patveruma-mekletaju-izmitinasanas-filiali.a437513/

NEPILNGADĪGAS PERSONAS UN CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS GRUPAS

2021. gadā Latvijā 16[75] nepilngadīgas personas bez pavadības pieprasīja patvērumu Latvijā. Mazāk nekā piecas nepilngadīgas personas bez pavadības nepieprasīja patvērumu Latvijā.

2021.gada 8. aprīlī tika apstiprināti grozījumi Izglītības likumā [76], kas nosaka, ka nepilngadīgam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kuram nav likumīga pamata uzturēties Latvijas Republikā, ir tiesības iegūt pamatizglītību laika posmā, kas noteikts brīvprātīgai izceļošanai, vai laika posmā, uz kādu izraidīšana atlikta, kā arī viņa aizturēšanas laikā.

No 2021. gada 1. jūlija ir palielināts pabalsta apmērs aizbildnim par aizbildnībā esoša bērna uzturēšanu[77]:

- par bērnu līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai ir 215,00 eiro mēnesī;
- par bērnu vecumā no septiņiem gadiem ir 258,00 eiro mēnesī.

Šis pabalsts attiecas uz nepilngadīgiem patvēruma meklētājiem bez pavadības, kuri dzīvo pie saviem aizbildņiem ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra.

Izglītības un zinātnes ministrija ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu "Informatīvais ziņojums "Par aktuālo situāciju sakarā ar nepilngadīgu patvēruma meklētāju izglītības nodrošināšanu"" (turpmāk – informatīvais ziņojums), kas izskatīts Ministru kabinetā 2021. gada 14. decembrī[78]. Informatīvais ziņojums izstrādāts, lai informētu Ministru kabinetu par aktuālo situāciju saistībā ar

[75]Avots: PMLP.
[76] Likums "Grozījumi Izglītības likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 75, 20.04.2021. – [stājās spēkā 04.05.2021.]
[77] Ministru kabineta 2021. gada 20. aprīļa noteikumi Nr. 256 "Grozījums Ministru kabineta noteikumu Nr. 1643 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 77, 22.04.2021. – [stājās spēkā 01.07.2021.]
[78]Ministru kabineta 2021. gada 14. decembra sēdes protokols Nr. 80. – Pieejams: https://www.vestnesis.lv/op/2021/246.18.

būtiski palielinātu nepilngadīgu patvēruma meklētāju skaitu, kuriem nepieciešams nodrošināt izglītības ieguvi valsts un pašvaldības dibinātās izglītības iestādēs, kas īsteno pirmsskolas, pamatizglītības vai vispārējās vidējās izglītības programmu valsts valodā, kā arī sniegtu priekšlikumus turpmākai finansējuma nodrošināšanai, Ministru kabinetam pieņemot lēmumu par turpmāko rīcību.

Gadījumā, ja iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu iesniedz vecāks ar nepilngadīgajiem bērniem, informāciju par visiem iesniegumā minētājiem patvēruma meklētājiem pievieno Patvēruma meklētāju reģistrā reģistrētajam iesniegumam (bērni kopā ar vecāku vienā iesniegumā).[79]

2021.gadā VRS amatpersonas piedalījās nodibinājuma „Centrs Dardedze" organizētajās apmācībās „Seksuālā vardarbība pret bērnu. Kā atpazīt un rīkoties", Valsts policijas koledžas organizētājās apmācībās „Bērnu tiesību aizsardzība" un Valsts robežsardzes koledžas organizētājās apmācībās „Pamattiesības" (e-apmācības).

[79] Avots: VRS

INTEGRĀCIJA

Integrācijas politika Latvijā ir Kultūras ministrijas pārziņā. Šīs politikas īstenošanā ir iesaistītas arī Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Valsts un reģionālās attīstības ministrija, Iekšlietu ministrija, Sabiedrības integrācijas fonds un nevalstiskās organizācijas.

Ministru kabineta sēdē 2021. gada 5. februārī, apstiprināts Kultūras ministrijas iesniegtais politikas plānošanas dokuments pilsoniskas sabiedrības un demokrātijas politikas jomā „Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam"[80]. Lai nodrošinātu Pamatnostādnēs noteikto mērķu un uzdevumu izpildi ir apstiprināts Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāns 2021.-2023. gadam[81] (turpmāk – Plāns). Pamatnostādņu un Plāna rīcības virzieni ir savstarpēji saistīti, nosakot iekļaujošu līdzdalību kā vispārēju to ieviešanas principu, kā arī izvirzot caurviju prioritātes, kas attiecināmas uz visiem plāna pasākumiem – nacionālā identitāte, latviešu valoda, uzticēšanās, solidaritāte un sadarbība.

Gan Pamatnostādnes, gan Plāns ir vērsti uz visu sabiedrības grupu sasniegšanu un iesaisti, tomēr Plāna 3. rīcības virzienā – Integrācija, ir iekļauti pasākumi, kas vērsti uz trešo valstu valstspiederīgo un starptautiskās aizsardzības saņēmēju (bēgļi, personas ar alternatīvo statusu un patvēruma meklētāji) iekļaušanu Latvijas sabiedrībā. Ir paredzēti šādi pasākumi:

- Nacionāla līmeņa koordinācijas sistēmas izveide, lai nodrošinātu atbalstu imigrantu līdzdalībai, kas saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā;
- Latviešu valodas lietošanas publiskajā telpā, tai skaitā daudzveidīgu pieeju latviešu valodas apguvē, attīstīšana;

[80] Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. - Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40490048&mode=mk&date=2021-02-04.

[81] Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra rīkojums Nr. 32 "Par Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plānu 2022.–2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 15, 21.01.2022. – [stājās spēka 18.01.2022.]

- Trešo valstu valstspiederīgo iesaistīšana Latvijas sabiedriskajā dzīvē, tai skaitā atbalsts mazāk aizsargātu personu (sievietes, bērni, veci cilvēki) un starptautiskās aizsardzības saņēmēju līdzdalības nodrošināšanai;
- Trešo valstu valstspiederīgo integrēšana Latvijas sabiedrībā, šajā procesā iesaistot plašsaziņas līdzekļus;
- Starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem;
- Agrīnās integrācijas atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības saņēmējiem (integrācijas kursi, latviešu valodas kursi, reto valodu tulku pakalpojuma nodrošināšana, konsultāciju nodrošināšana un starpkultūru komunikācijas mācības speciālistiem);
- Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības saņēmēju (bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss);
- Vienas pieturas aģentūras izveide, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā, nodrošinot vienotu un kvalitatīvu pakalpojumu grozu.

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāna 2021. - 2023. gadam sagatavošanā piedalījās ministriju un citu valsts institūciju pārstāvji, kā arī nevalstisko organizāciju – biedrības „Latvijas Pilsoniskā alianse" un biedrības „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS" pārstāvji. Rīkojot diskusiju par Plāna 3. rīcības virzienu „Integrācija", tajā tika iesaistītas arī trešo valstu valstspiederīgo un starptautiskās aizsardzības saņēmēju intereses pārstāvošās nevalstiskās organizācijas – biedrība „Gribu palīdzēt bēgļiem" un biedrība „Latvijas Cilvēktiesību centrs". Diskusijā piedalījās arī trešo valstu valstspiederīgie, kuri sniedza savu viedokli par Plānā iekļaujamiem pasākumiem. 2021. gadā Kultūras ministrija organizēja arī diskusiju ciklu par Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros īstenotajām aktivitātēm. Šajās diskusijās piedalījās nevalstisko organizāciju, kas projektu ietvaros nodrošina dažādus pakalpojumus trešo valstu valstspiederīgajiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem trešo valstu valstspiederīgo un starptautiskās aizsardzības saņēmēju intereses pārstāvošo nevalstisko organizāciju pārstāvji, kā arī paši mērķa grupas pārstāvji.

Integrācijas veicināšana sociāli ekonomiskajai līdzdalībai

Praktiskus pasākumus trešo valstu valstspiederīgo integrācijā 2021. gadā īstenojušas nevalstiskās organizācijas, izmantojot PMIF finansējumu.

Lai trešo valstu valstspiederīgajiem būtu pieejama informācija par viņu tiesībām un pienākumiem, vairākās Latvijas pilsētās turpināja strādāt biedrības "Patvērums "Drošā māja"" "Informācijas centrs iebraucējiem".[82]

Interneta vietnē http://www.integration.lv/ tika aktualizēta informācija, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo integrāciju Latvijā un pakalpojumiem, kas pieejami trešo valstu valstspiederīgajiem.[83] Šeit angļu un krievu valodā tiek publicēta informācija par ierobežojumiem un norādījumiem, kas saistīti ar Covid-19 izraisīto epidemioloģisko situāciju, kā arī pieejamie atbalsta resursi Ukrainas civiliedzīvotājiem.

Sabiedrības integrācijas fonds (turpmāk – SIF) turpināja īstenot Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēto projektu "Dažādības veicināšana", kas vienu no aktivitātēm paredz sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma nodrošināšanu patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu. 2021. gadā pakalpojumu nodrošināja biedrība "Latvijas Sarkanais Krusts". Pakalpojums personai ir pieejams 15 mēnešus (3 mēnešus līdz statusa iegūšanai un 12 mēnešus pēc statusa iegūšanas). Saskaņā ar SIF datiem 2021. gadā sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumu saņēma 183 jauni klienti, no tiem 75 sievietes un 108 vīrieši; no 183 klientiem - 68 bija bērni. Kopš 2016.gada sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumu saņēmušas 1226 personas.

SIF parakstījis sadarbības līgumu ar nodibinājumu *Caritas Latvija*, kas no 2022. gada 1. februāra nodrošina sociālo darbinieku un sociālo mentoru pakalpojumus patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu Latvijā. *Caritas Latvija* spēja piedāvāt plašāko

[82] 2021. gadā turpināta projekta „Informācijas centrs iebraucējiem" īstenošana, ko nodrošina biedrība „Patvērums „Drošā māja"". - Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/informacijas-centrs-iebraucejiem-ii

[83] Vietni administrē biedrība "Patvērums "Drošā māja"" projekta "Informācijas centrs iebraucējiem" ietvaros. Projekts tiek īstenots ar PMIF atbalstu. Avots: Kultūras ministrija.

nepieciešamās kvalifikācijas speciālistu skaitu, lai nodrošinātu trīs sociālo mentoru komandas, kuru darbu pārraudzīs un koordinēs profesionāli sociālie darbinieki.

2021. gadā trešo valstu valstspiederīgo sociāli ekonomiskās līdzdalības veicināšanai tika īstenoti pasākumi viņu sociālo prasmju attīstībai, latviešu valodas apguvei un nodarbinātības, vai uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Biedrība „Patvērums „Drošā mājā”” [84] organizēja integrācijas mācību kursus patvēruma meklētājiem, kā arī bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss. Tika nodrošināti arī latviešu valodas mācību kursi. Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī, mācības tika un nodrošinātas attālināti.

Aktivitātes „Trešo valstu valstspiederīgo iesaistīšana Latvijas sabiedriskajā dzīvē, tai skaitā atbalsts mazaizsargātu personu (sievietes, bērni, veci cilvēki) un starptautiskās aizsardzības personu līdzdalības nodrošināšanai” ietvaros 2021. gadā tika īstenoti divi projekti. Tos īsteno biedrība „Latvijas Laikmetīgās Mākslas Centrs”[85] un biedrība „Sadarbības platforma”. Aktivitātes mērķis ir nodrošināt integrācijas programmu, kas sekmē mērķa grupas iekļaušanos sabiedrībā, īstenošanu. Integrācijas kursus 2021. gadā pabeidza 203 trešo valstu valstspiederīgie un 149 starptautisko aizsardzības statusa saņēmēji.

„Latviešu valodas lietošanas publiskajā telpā, tai skaitā daudzveidīgu pieeju latviešu valodas apguvē, attīstīšana” ietvaros 2021. gadā tiek īstenoti trīs projekti. Tos īsteno biedrība „Inovāciju atbalsta centrs”, biedrība „Izglītības attīstības centrs” un Latviešu valodas aģentūra. Kopumā kursus pabeidza 711 trešo valstu valstspiederīgie un 58 starptautisko aizsardzības statusa saņēmēji.

Latviešu valodas aģentūra 2021. gada sākumā sākusi projekta „Latviešu valodas apguve, lai sekmētu trešo valstu pilsoņu iekļaušanos darba tirgū 3” (Nr. PMIF/6/2020/3/01) īstenošanu, kura mērķis ir nodrošināt mūsdienīgu un daudzveidīgu trešo valstu pilsoņu latviešu valodas apguvi turpmākajai izglītībai, ikdienas saskarsmei un darba tirgus vajadzībām. Valodas kursi tika rīkoti ne tikai Rīgā, bet arī reģionos (pēc pieprasījuma). Kursu noslēgumā 100 personām tika sniegta iespēja bez maksas kārtot valsts valodas prasmes pārbaudi. 90% nokārtoja valsts valodas prasmes pārbaudi.

[84] Aktivitātes „Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām (bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss)” ietvaros 2020. gadā noslēdzās projekta „Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām II” īstenošana, un tika uzsākta jauna projekta – „Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām III” īstenošana.

[85] Projekta norises periods: 2021.gada 26.aprīlis - 2022.gada 30.septembris.

Sākot no 2021. gada janvāra, latviešu valodas kursi notika attālināti.[86] 2021. gadā kursus pabeidza gandrīz 188 dalībnieku[87]. Nodrošināts atbalsts pedagogiem (semināri, konsultācijas, pieredzes apmaiņa), kuru skolās mācās vai mācīsies jauniebraucēji. Latviešu valodas aģentūrā sagatavots informatīvs materiāls par valodas apguves elektroniskajiem līdzekļiem - Māci un mācies valodu – viss viena klikšķa attālumā[88] (pieejams arī angļu un krievu valodā).[89]

Integrācija darba tirgū

2021. gadā Nodarbinātības valsts aģentūrā (turpmāk – NVA) tika reģistrētas (piešķirts bezdarbnieka vai darba meklētāja statuss) 70 personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu, vairākas no tām reģistrētas atkārtoti. Kopumā, kopš NVA projekta uzsākšanas 2016.gada janvārī, NVA ir bijušas reģistrētas 255 (sievietes – 90, vīrieši – 165) personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu.

Ārkārtējās situācijas laikā NVA turpina konsultāciju sniegšanu attālināti e-pastos, telefoniski un attālināto videokonferenču veidā. Personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu galvenokārt ir tikušas iesaistītas valsts valodas apguvē.

2021. gadā tika organizētas četras ievadlekcijas "Darba tirgus Latvijā" kopā 21 patvēruma meklētājam. Lekcijas notika krievu, angļu un spāņu valodā.

2021. gadā ir notikušas divas individuālās konsultācijas patvēruma meklētājiem no Baltkrievijas. Konsultācijas patvēruma meklētājiem par darba atrašanas iespējām Patvēruma meklētāju centrā Muceniekos notika pēc personas pieprasījuma.

2021. gadā NVA latviešu valodas kursos iesaistītas 16 personas. Latviešu valoda apgūta A1 un A2 valsts valodas prasmes līmenī.

2021 gadā divas personas tika iesaistītas pasākumā "Latviešu valodas mentors nodarbinātajiem bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu", kas fokusējas uz adaptāciju darba vidē un profesionālās leksikas attīstību.

[86] Tiešsaistes nodarbībās piedalījās pieaugušie, kas Latvijā ieradušies no Baltkrievijas, Indijas, Krievijas, Ķīnas, Moldovas, Sīrijas, Turcijas, Ukrainas, Uzbekistānas, Vjetnamas un citam valstīm.

[87] Latviešu valodas aģentūra sākusi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projekta īstenošanu. - Pieejams: https://valoda.lv/projekti/starpkulturu-projekti/patveruma-migracijas-un-integracijas-fonda-projekts-latviesu-valodas-apguve-lai-sekmetu-treso-valstu-pilsonu-ieklausanos-darba-tirgu-iii/.

[88] Pieejams: https://maciunmacies.valoda.lv/maci/reemigrantiem-un-imigrantiem

[89] Lai vieglāk apgūt valodu! Pieejams: https://valoda.lv/lai-vieglak-apgut-valodu/.

2021. gadā darbā iekārtotas 17 personas, no tām divas sievietes. Trīs personas iekārtojās darbā kā programmētāji, divas personas kā kurjeri, savukārt, pa vienai personai atrada darbu tādās profesijās kā cepējs, kontaktmetinātājs, akmeņkalis, palīgstrādnieks, apkopējs, lopkopējs, biroja administrators, noliktavas darbinieks, informācijas ievadīšanas operators, ražošanas iekārtu operators, klientu apkalpošanas speciālists un kokapstrādes iekārtu operators. Kopš NVA projekta darbības sākuma 2016. gadā ar NVA starpniecību darbā iekārtotas 88 personas (15 sievietes un 73 vīrieši), vairākas no tām atkārtoti. Papildus, NVA iekārtoja darbā vienu personu, kura nereģistrējās NVA kā bezdarbnieks vai darba meklētājs.

Visbiežākie iemesli, kādēļ personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu atsakās no darba piedāvājumiem tiek minēti: darbs ir pārāk smags; nevar apvienot ar bērnu audzināšanu; darbs ir pārāk tālu no mājām; atalgojums 600 -700 *euro* "uz rokas" esot par mazu.

2021. gadā NVA jau otro gadu rīkoja sezonas darbu akciju. Vakances bija visdažādākās lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības nozarēs. Jau 2020. gadā ar vairākām saimniecībām NVA vienojās, ka tās ir gatavas piedāvāt darbu personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu, kā arī viņu ģimenēm, bet neviens klients šādu iespēju neizmantoja. Līdzīga situācija bija 2021. gadā – NVA informēja gan klientus par iespēju doties ārpus Rīgas un uzsākt strādāt sezonas darbu akcijas ietvaros, gan nevalstiskās organizācijas par šādu iespēju, bet neviens klients neatsaucās/nevēlējās strādāt, neskatoties uz to, ka darba devēji piedāvāja kopmītnes un izmitināšanas namiņus. Nevēlēšanās doties ārpus Rīgas bija galvenais iemesls sezonas darbu atteikumiem.

Pēc NVA novērojumiem klienti, kuri ir proaktīvi, nebaidās no jauniem izaicinājumiem, pielāgojas Latvijas darba kultūrai un izaicinājumiem, spēj sasniegt atzīstamus rezultātus un darba devēji ir gatavi gan paaugstināt algu, gan dot iespēju izaugsmei.

Projekta "Migrantu Talantu dārzs" [90], kuru īsteno biedrība "Patvērums "Drošā māja"", ietvaros ir sniegts atbalsts un zināšanas par valsts likumiem, kā arī nosacījumiem, veidojot savu uzņēmumu. Sākot ar 2021. gada aprīli, projekta ietvaros tika organizēts 10 lekciju cikls, kas darbojās kā atlase, lai vispirms uzrunātu gan iebraucējus, gan vietējos iedzīvotājus. Lekcijās stāstīja par

[90]Projektu "Migrantu dārzs'' finansē Īslande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEA un Norvēģijas finanšu instrumentu. Projektu līdzfinansē Kultūras ministrija.

uzņēmējdarbību, grāmatvedības pamatiem, par finanšu pratību, par to, kā uzrunāt pirmos klientus. Kā īpašie viesi piedalījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pārstāvji, stāstot par valsts atbalsta rīkiem uzņēmējiem. Lekciju ieraksti ir pieejami biedrības "Patvērums "Drošā māja"" tīmekļa vietnē[91].

2021. gadā, biedrība "Patvērums "Drošā māja"" sadarbībā ar partneriem no "*Social-educational initiatives centre Plus*" un Pieaugušo izglītības centra "BITE" (Lietuva) un "IGITEGO" (Zviedrija) īstenoja NORDPLUS projektu "Mākslas koučings kā atbalsta rīks integrācijai"* (WIMTAC) par migrantu sieviešu iekļaušanu darba tirgū, izmantojot mākslas koučingu. Projekta ietvaros tika organizētas četras nodarbības, kuru mērķa grupa bija trešo valstu valstspiederīgās, kuras pārvalda krievu valodu:

- "Nākotnes vīzija", kā ietvaros dalībnieces ar radošu uzdevumu un jautājumu palīdzību ieskicēja virzienu savai vēlamajai nākotnes karjerai;
- "Darbs, kas sniedz gandarījumu" ietvaros dalībnieces, izmantojot zīmēšanas tehniku un atbildot uz kouča jautājumiem, fokusējās uz saviem sasniegumiem un iezīmēja savas stiprās puses, kas nākotnē palīdzēs īstenot veiksmīgu karjeru, strādājot darbu, kas sniedz gandarījumu un apmierinājumu;
- "SMART" ietvaros dalībnieces trenējās izvirzīt mērķus, kuri būtu skaidri definēti, izmērāmi, reāli un sasniedzami, klientam atbilstoši un limitēti konkrētā laika dimensijā. Šāda prakse palīdzēs izvairīties no sekām, kas rodas izvirzot nepareizus mērķus, kā rezultātā tie netiek sasniegti, pamesti pusceļā, radot frustrāciju un bezspēcības sajūtu. Sesijas laikā sievietes darbojās arī radoši, ar zīmuļu un krītiņu palīdzību izliekot uz papīra savas domas un emocijas tēmas ietvaros;
- dalībnieces trenējās vizualizēt savas, ar karjeru saistītas vēlmes, sasniedzamos rezultātus, paredzēt šķēršļus un meklēt risinājumus to novēršanai.[92]

No 2021. gada 1. novembra „Patvērums „Drošā māja"" kopā ar sadarbības partneri "FEMXA FORMACION" no Spānijas ir uzsākusi īstenot projektu "Dari, Tu vari"("*WIN – Women in Need*")[93]. Projekta ietvaros tiek meklēti risinājumi, lai pēc iespējas ātrāk un vieglāk notiktu imigrantu sieviešu

[91] https://www.patverums-dm.lv/lv/migrantu-talantu-darzs.
[92] Mākslas koučings kā atbalsta rīks integrācijai. – Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/makslas-koucings-ka-atbalsta-riks-integracijai.
[93] projekts Nr.2021-1-LV01-KA210-VET-000032847, kuru līdzfinansē Eiropas Savienības programma.

iekļaušanās darba tirgū. Tāpēc īstenojot dažādas projekta aktivitātes, plānots izstrādāt mobilo rīku, kas ļaus tādai viegli ievainojamai cilvēku grupai kā imigrantu sievietēm apgūt dažāda veida informāciju un paaugstināt projekta dalībnieku zināšanu līmenī darbā ar dažādiem digitālajiem rīkiem.[94]

Pamata pakalpojumi

2021. gada 16. decembrī tika pieņemti grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā[95], kas paredz alternatīvo statusu saņēmušām ģimenēm par katru bērnu izmaksāt vienreizēju 500 eiro pabalstu, bet personām ar alternatīvo statusu, kurām noteikta invaliditāte vai sasniegts pensijas vecums, piešķirt vienreizēju 200 eiro pabalstu.[96] Grozījumi pieņemti, lai novērstu nevienlīdzīgu attieksmi un sniegtu atbalstu arī personām un ģimenēm ar alternatīvo statusu.

2022. gada 29. janvārī stājās spēkā Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likums[97], kas paredz atbalsta pasākumus noteiktām iedzīvotāju grupām. Valsts laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 30. aprīlim atbalstu 50 *euro* mēnesī izmaksā par katru bērnu personai, kura atbalsta izmaksas periodā ir: bērna vecāks, aizbildnis, audžuģimene vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes vadītājs, ja atbalsta sniegšanas periodā bērnam ir piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss un atbalsts 50 *euro* mēnesī par bērnu nav izmaksāts atbilstoši citam pamatam.

Nediskriminācija

Latvijas Cilvēktiesību centrs sadarbībā ar biedrību *Make Room Europe* un Līdzdalības platformu 2021. gada sākumā sāka īstenot projektu "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību - informēšana,

[94] Dari, Tu vari. - Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/dari-tu-vari
[95] Likums "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 244B, 17.12.2021. – [stājās spēkā 18.12.2021]
[96] Uz atbalstu varēs pretendēt, ja alternatīvās personas statuss personai bijis piešķirts no 2021. gada 1. marta līdz 7. aprīlim.
[97] Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likums. - Latvijas Vēstnesis Nr. 20A, 28.01.2022. – [stājās spēka 29.01.2022.]

izglītošana, atbalsts un sadarbība"[98],[99]. Projekta mērķis ir stiprināt pilsoniskās sabiedrības spējas atpazīt neiecietības un diskriminācijas izpausmes, lai efektīvi reaģētu uz tām un sniegtu cietušajiem atbilstošu palīdzību. Projekta ietvaros tika rīkoti:

- "Diskriminācija, naida noziegumu/naida runa: ko Es varu darīt?", seminārā piedalījās Latvijā dzīvojošie ārvalstu pilsoņi, ārvalstu studenti, cilvēki ar bēgļa vai alternatīvo statusu;
- "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību"[100], apmācību programmā piedalījās nevalstiskās organizācijas.[101] Apmācību programmas pasākumi turpināsies 2022. gadā.

Latvijas Cilvēktiesību centrs 2021. gadā īstenoja projektu "Kopā pret dezinformāciju un naida runu", kurš tika līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros. Projekta mērķis bija mazināt neiecietības izpausmes un veicināt saliedētas sabiedrības veidošanu, ceļot jauniešu izpratni par dezinformācijas un naida runas negatīvo ietekmi, attīstot viņu kritisko domāšanu un medijpratību. 2021. gada septembrī un novembrī tika organizēti 5 apmācību semināri Rīgas skolēniem. Kopumā semināros piedalījās 121 skolēns. Skolēnu semināri notika gan klātienē, gan tiešsaistē.

2021. gada 25. un 26. oktobrī notika interaktīvais tiešsaistes seminārs pedagogiem. Divu dienu garumā pedagogi ir padziļinājuši savu izpratni par jautājumiem, kas ir saistīti ar stereotipiem un aizspriedumiem, neiecietību, naida runu, dezinformāciju un vārda brīvību. Pedagogi ir apguvuši dažādas metodes, kuras var izmantot runājot par šiem jautājumiem ar skolēniem, lai mazinātu neiecietības un naida runas izpausmes.[102]

Eiropas Komisijas programmas "Tiesības, vienlīdzība un pilsonība" projektu "Neiecietības novēršanai un apkarošanai Latvijā (CALDER)"[103],[104] īsteno, sadarbojoties Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei, Sabiedrības integrācijas fondam, Tiesu administrācijai, Valsts policijai un

[98] Projekts "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību - informēšana, izglītošana, atbalsts un sadarbība". – Pieejams: http://cilvektiesibas.org.lv/lv/projects/projekts-cela-uz-iecietigaku-sabiedribu-informesan-514/.
[99] Projektu finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds".
[100] Mācību programma "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību" ir veidota kā īpašs izglītojošs, metodiskais un atbalsta resurss NVO iecietības veicināšanas jomā, lai ikviena organizācija varētu stiprināt savas zināšanas un prasmes dažādu aktivitāšu un projektu īstenošanā.
[101] Projekts "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību - informēšana, izglītošana, atbalsts un sadarbība". – Pieejams: https://cilvektiesibas.org.lv/lv/projects/projekts-cela-uz-iecietigaku-sabiedribu-informesan-514/.
[102] Ir īstenots projekts "Kopā pret dezinformāciju un naida runu". - Pieejams: https://cilvektiesibas.org.lv/lv/news/ir-istenots-projekts-kopa-pret-dezinformaciju-un-n-551/.
[103] Neiecietības novēršanai un apkarošanai Latvijā (CALDER). – Pieejams: https://www.sif.gov.lv/lv/projekts/neiecietibas-noversanai-un-apkarosanai-latvija-calder.
[104] Projekta ilgums ir 24 mēneši.

Latvijas Republikas Prokuratūrai. Projekta mērķis ir novērst un izskaust rasismu, ksenofobiju un citas neiecietības formas un to izpausmes, it sevišķi naida noziegumus un naida runu. Projekta apakšmērķi ir efektīvas sadarbības nodrošināšana starp valsts un tiesību aizsardzības institūcijām, nolūkā efektīvi risināt ar rasismu, ksenofobiju, homofobiju un citām neiecietības formām saistītos naida noziegumus un naida runu, kā arī efektīvāka naida noziegumu un naida runas tiesiskā regulējuma piemērošana nolūkā nodrošināt labāku naida noziegumu upuru aizsardzību. 2021. gadā. Projekta laikā plānots celt 64 tiesnešu, advokātu, prokuroru, valsts un pašvaldības policijas darbinieku ekspertīzi naida runas un naida noziegumu identificēšanā, efektīvā izmeklēšanā un tiesību normu piemērošanā, kā arī sadarbībā ar projekta partneriem tiks izvērtēts pašreizējais tiesiskais regulējums un nepieciešamības gadījumā tiks iniciētas tiesību aktu izmaiņas atbilstoši starptautisko tiesību praksei.

Integrācijas veicināšana vietējā līmenī

2021. gada nogalē biedrība ‘’Patvērums ‘’Drošā māja’’’ organizēja semināru ciklu ‘’Atvērti pasaulei’’[105] - lekcijas ietvēra tēmas par starpkultūru komunikāciju, stereotipu rašanos un laušanu, starptautiskajām tiesībām migrācijas kontekstā, cilvēktiesību normām, kā arī identitātes jēdzieniem un globalizācijas ietekmi uz kultūru mijiedarbību. Biedrības ‘’Patvērums ‘’Drošā māja’’’ semināru ciklu klausījās vairāk nekā 120 cilvēku no visas Latvijas. Semināri tika orientēti uz sociāliem darbiniekiem, pedagogiem, bibliotekāriem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un citiem speciālistiem. Lekciju ietvaros bija iespējams iepazīties ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kas, sekmīgi integrējušies Latvijā.[106]

[105] Informācijas centra iebraucējiem darbību Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros nodrošina un attīsta NVO „Patvērums „Drošā māja””. Centru līdzfinansē Eiropas Savienība. Granta līgums Nr. PMIF/12/2020/3/01/

[106] No 15. oktobra līdz 16. decembrim biedrība turpina organizēt semināru ciklu ‘’Atvērti pasaulei’’. – Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/informacijas-centrs-iebraucejiem-ii

EMT nacionālais ziņojums pētījumam: Integrācijas politika un pasākumi migrantēm no trešām valstīm

EMT Latvijas kontaktpunkts 2021. gadā izstrādāja ziņojumu par trešo valstu valstspiederīgo – sieviešu integrāciju Latvijā, lai sniegtu informāciju EMT izpētes darbam par migranšu integrāciju Eiropas Savienībā (turpmāk – ES). EMT izpētes darbs tiks publicēts 2022. gadā.

Šajā pētījumā galvenā uzmanība pievērsta migranšu integrācijai galvenajās jomās, uz kurām attiecas ES rīcības plāns integrācijai un iekļaušanai 2021. –2027. gadam[107], tostarp izglītība un apmācība, nodarbinātība un prasmes, veselība un mājoklis kā pamats integrācijai sabiedrībā. Pētījumā termins "integrācija" tiek lietots saistībā ar integrācijas un iekļaušanas politiku un pasākumiem, kas adresēti sievietēm migrantēm.

Pētījuma galvenie mērķi ir šādi:

- noteikt pašreizējās integrācijas politikas ES dalībvalstīs, kas īpaši vērstas uz sievietēm;
- sniegt labās prakses piemērus un pieredzi, ko ES dalībvalstis guvušas attiecībā uz sieviešu migrantu integrācijas pasākumiem valsts, kā arī reģionālā un vietējā līmenī;
- sniegt pārskatu par īpašām politikas jomām vai pasākumiem, kas izstrādāti, lai novērstu migranšu integrācijas Covid-19 radītās negatīvās sekas.

[107] European Commission, 'EU Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027', COM(2020) 758 final, https://ec.europa.eu/migrant-integration/?action=media.download&uuid=CDFE0088-C151-66D5-846F7C422DE2A423, last accessed on 9 July 2021.

PILSONĪBA UN NATURALIZĀCIJA

Salīdzinājumā ar 2020. gadu naturalizācijas kārtībā Latvijas pilsonībā uzņemto personu skaits ir samazinājies gandrīz uz pusi - 419 (2020. gadā - 725) personas.[108] Līdzīgi kā 2020. gadā lielāko pilsonību ieguvušo personu īpatsvaru veido Latvijas nepilsoņi – 83%. Starp Latvijas pilsonību ieguvušajiem 69 personas uz trešo valstu valstspiederīgie. PMLP sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru turpina īstenot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014.-2020. gada nacionālās programmas projektu "Naturalizācijas atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība"[109], kura mērķis ir paaugstināt naturalizācijas procesa kvalitāti. 2021. gada laikā ir :

- Turpināts darbs pie Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēmas (PIZIS) izstrādes;
- Uzstādīts videonovērošanas aprīkojums 4 PMLP teritoriālajās nodaļu telpās, kur notiek naturalizācijas pārbaudes;
- Izstrādāts elektroniskais rīks ar Latvijas pilsonības iegūšanas valodas prasmju un zināšanu pašpārbaudi un izstrādāti divi video, ko ievietot elektroniskajā rīkā;
- Īstenota Naturalizācijas informatīvās kampaņa "RĪKOJIES, IEGŪSI!" [110], kuras ietvaros izstrādāti trīs video (LV, RUS, ENG), audioreklāma (LV, RUS), trīs infografikas (LV, RUS, ENG), brošūra (LV, RUS, ENG), par naturalizāciju un buklets (LV, RUS, ENG) par elektronisko rīku, veikti sociālo tīklu ieraksti, preses relīzes, veikta socioloģiskā aptauja par Latvijas nepilsoņu, bezvalstnieku un ārvalstnieku ar derīgu patstāvīgas uzturēšanās atļauju vismaz 5 gadus, attieksmi pret Latvijas pilsonības iegūšanu, kā arī notikušas intervijas TV un radio;[111]

[108] Datu avots: PMLP.
[109] Projekta īstenošanas laiks: 09.04.2019. – 30.06.2022.
[110] https://www.pmlp.gov.lv/lv/jaunums/pilsonibas-un-migracijas-lietu-parvalde-izveidojusi-bezmaksas-pasparbaudes-e-riku-pilsonibas-pretendentiem
[111] https://www.pmlp.gov.lv/lv/naturalizacija-0

- Notikušas PMLP darbinieku apmācības par aktualitātēm naturalizācijas jomā un Elektronisko pašpārbaudes rīku;
- Iegādāti skaļruņu komplekti Naturalizācijas komisijas locekļu datoriem, lai varētu atskaņot pārbaužu klausāmo daļu.[112]

[112] Projekts NR. PMLP/PMIF/2018/ Naturalizācijas atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība. - Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/projekts/naturalizacijas-atbalstoso-informacijas-sistemu-un-saistito-procesu-pilnveidosana-un-attistiba.

ROBEŽKONTROLE, VĪZAS UN ŠENGENAS PĀRVALDĪBA

Ārējo robežu pārvaldība

2021. gada 3. septembrī stājās spēkā grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā[113], lai nodrošinātu VRS funkciju izpildi. Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā nosaka gadījumus un kritērijus, kad pie ārējās robežas var noteikt patrulēšanas joslu un robežzīmju uzraudzības joslu, kā arī precizē valsts robežas joslas noteikšanu gar ūdenstilpēm. Vienlaikus likums paredz Ministru kabinetam pilnvarojumu noregulēt vairākus ar valsts robežu saistītus jautājumus. Grozījumi tika sagatavoti, lai izpildītu Latvijas Republikas Valsts kontroles 2020. gada 8. janvāra revīzijas ziņojumā Nr. 2.4.1-11/2019 "Vai valsts budžeta līdzekļi Latvijas Republikas robežas joslas infrastruktūras būvniecībai un uzturēšanai ir izlietoti likumīgi, sasniedzot izvirzītos mērķus un rezultātus?"[114] ietvertos ieteikumus.

2021. gada 12. novembrī pieņemts Ārējās sauszemes robežas izbūves likums[115]. Likuma mērķis ir nodrošināt ātru un efektīvu ārējās sauszemes robežas apsardzībai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi, nosakot īpašu tiesisko regulējumu. Šis likums nosaka Iekšlietu ministrijas, citu ministriju, valsts iestāžu un kapitālsabiedrību atbildības sadali robežas izbūves sagatavošanā, projektēšanā, izbūvē un izbūves uzraudzībā. Likums paredz augstāku prioritāti ar robežas izbūvi saistīto lēmumu saskaņošanai visās valsts pārvaldes iestādēs un plašāku valsts iestāžu iesaisti un sadarbību. Likuma izstrādes pamatojums ir Latvijas Republikas–Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas gadījumu skaita straujš pieaugums. Arī kaimiņvalstī Lietuvas un

[113] Likums "Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 160A, 20.08.2021. – [stājās spēkā 03.09.2021.]
[114] Latvijas Republikas Valsts kontroles 2020. gada 8. janvāra revīzijas ziņojums Nr. 2.4.1-11/2019 "Vai valsts budžeta līdzekļi Latvijas Republikas robežas joslas infrastruktūras būvniecībai un uzturēšanai ir izlietoti likumīgi, sasniedzot izvirzītos mērķus un rezultātus?". – Pieejams: https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/vai-valsts-budzeta-lidzekli-latvijas-republikas-robezas-joslas-infrastrukturas-buvniecibai-un-uzturesanai-ir-izlietoti-likumigi-sasniedzot-izvirzitos-merkus-un-rezultatus.
[115] Ārējās sauszemes robežas izbūves likums. - Latvijas Vēstnesis Nr. 221A, 13.11.2021. – [stājās spēkā 14.11.2021.]

Polijas Republikās ir fiksēts liels Eiropas Savienības robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaits no –Baltkrievijas Republikas[116]

- 2021. gada 7. septembrī tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr. 614 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība", kuru 2.1.2. specifiskais atbalsta mērķis ir "Nodrošināt inovatīvu tehnoloģisko risinājumu ieviešanu ārējās robežas kontrolē". Šā mērķa īstenošanas noteikumi ir izstrādāti, lai pilnveidotu Latvijas ārējās robežas kontroli un ieviestu inovatīvus tehnoloģiskos risinājumus tās kontrolē, sniedzot iespēju operatīvi un reālā laikā reaģēt uz tādiem mūsdienu draudiem kā hibrīdā karadarbība, organizētā noziedzība (piemēram, kontrabanda), nelikumīga imigrācija un citiem pārkāpumiem. Projekta izstrādei, kas varētu ilgt līdz 2023. gada 31. decembrim, paredzēts 15,5 miljonus eiro liels finansējums, tostarp Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 13,2 miljonu eiro apmērā un privātais finansējums – 2,3 miljoni eiro. [117]

Kopš 2021. gada 29. maija uz Latvijas – Baltkrievijas robežas tika ieviests pastiprinātais robežuzraudzības režīms, kas ļāva nepieciešamības gadījumā ātri un efektīvi palielināt nepieciešamo personāla resursus, izmantojot reģionā esošus VRS resursus, kā arī pārdislocējot Valsts robežsardzes resursus no citām VRS struktūrvienībām. Vienlaikus, kopš 2021.gada 12.jūlija robežuzraudzības pasākumu pastiprināšanai tika iesaistīti Zemessardzes personāla un tehniskie resursi. Pastiprinātais robežuzraudzības režīms tika ieviests, jo strauji pieauga Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas gadījumu skaits A. Lukašenko režīma īstenotā hibrīduzbrukuma rezultātā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojuma Nr.518 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"[118] 1.punktu, Ludzas novadā, Krāslavas novadā, Augšdaugavas novadā un Daugavpils pilsētā no 2021.gada 11.augusta līdz 2022.gada 10.februārim tika izsludināta ārkārtējā situācija. Lai nodrošinātu ārkārtējās situācijas nosacījumu izpildi un mazinātu hibrīduzbrukuma apdraudējumu, VRS sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Valsts policiju veic

[116] Tiesību akta projekta "Ārējās sauszemes robežas infrastruktūras izbūves likums" anotācija. - Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/811CCAEB1B582DB3C225878700346C93?OpenDocument#B.

[117] Ar inovatīvām tehnoloģijām stiprinās kontroli uz valsts ārējās robežas. – Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/329229-ar-inovativam-tehnologijam-stiprinas-kontroli-uz-valsts-arejas-robezas-2021.

[118] Ministru kabineta 2021.gada 10. augusta rīkojums Nr.518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu". - Latvijas Vēstnesis Nr.152A, 10.08.2021. – [stājās spēkā 10.08.2021.]

atturēšanas pasākumus, lai trešo valstu valstspiederīgie nelikumīgi nešķērsotu robežu. Tiek izmantoti Nacionālo bruņoto spēku un Valsts policijas tehniskie līdzekļi (transportlīdzekļi, bezpilota lidaparāti, novērošanas tehniskie līdzekļi utt.). Tāpat robežuzraudzības pasākumos ir iesaistīti Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (FRONTEX) pārstāvji. Ārkārtas stāvoklis paredz, ka pieteikumus starptautiskās aizsardzības saņemšanai var iesniegt ārpus teritorijas, kurā ir pasludināts ārkārtas stāvoklis. Tiesības uz starptautisku aizsardzību personām, kas ārkārtas situācijā ceļo no Baltkrievijas Republikas un kurām ir nepieciešama attiecīgā palīdzība, ir garantētas, pamatojoties uz Latvijas Republikai saistošajām cilvēktiesību konvencijām, tostarp uz Apvienoto Nāciju Organizācijas 1951. gada 28. jūlija Konvenciju par bēgļu statusu un tās 1967. gada 31. janvāra Protokolu par bēgļu statusu, 1950. gada 4. novembra Eiropas Cilvēktiesību konvenciju kā Eiropas Cilvēktiesību tiesas papildu interpretāciju.

2022. gada 1. februārī, Ministru kabinets atbalstīja ārkārtējās situācijas pagarināšanu pierobežā ar Baltkrieviju[119], jo situācija uz robežas migrācijas jomā joprojām ir saspringta. Ārkārtējā situācija līdz 2022. gada 10. maijam pagarināta Ludzas, Krāslavas, Augšdaugavas novadā, kā arī Daugavpilī.

2022. gada 1.februārī Ministru kabinets apstiprināja noteikumus "Latvijas Republikas valsts robežas joslas, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi"[120], kas nosaka valsts robežas joslas, kas noteikta gan gar ārējo valsts robežu, gan gar iekšējo valsts robežu, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas prasības. Tādējādi tiks nodrošināta efektīva VRS funkciju izpilde, kā arī ātra un efektīva valsts ārējās robežas infrastruktūras izbūve uz Latvijas Republikas valsts robežas ar Baltkrievijas Republiku un Krievijas Federāciju.[121] Minētie noteikumi izpilda arī Valsts kontroles 2020. gada 8. janvāra revīzijas ziņojumā ietvertos ieteikumus saistībā ar valsts robežas joslas iekārtošanu un uzturēšanu, nodrošinot normatīvajiem aktiem atbilstošu un ekonomisku valsts budžeta līdzekļu

[119] Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra rīkojums Nr. 45 "Grozījums Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"". - Latvijas Vēstnesis Nr.24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 01.02.2022.]

[120] Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra noteikumi Nr. 79 "Latvijas Republikas valsts robežas joslas, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi". - Latvijas Vēstnesis Nr. 24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 04.02.2022.]

[121] Ministru kabineta noteikumu projekta "Latvijas Republikas valsts robežas joslas, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi" anotācija. – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/attachments/legal_acts/document_versions/8a4ba61f-21b1-491b-bc0e-2babad30724d/download.

izlietojumu. Daļa Valsts kontroles ieteikumu jau tika izpildīti ar likuma "Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā" prasībām, kas stājās spēkā 2021. gada 3. septembrī.[122]

2021. gadā pabeigta Latvijas ETIAS valsts vienības un darba vietu izveidošana (valsts vienībā ir 3 amati). Valsts vienība regulāri piedalījās eu-LISA/COM rīkotajās sanāksmēs par ETIAS/EES projektu attīstību un ieviešanu. No 2021. gada decembra līdz 2022. gada janvārim VRS amatpersonas (16 robežsargi) piedalījās ETIAS sistēmas teorētiskajās apmācībās. Gaidāms, ka ETIAS sistēmas pārejas laikposms ir 2023.gada aprīlis/maijs un ekspluatācijā nodošanas termiņš ir 2023. gada 15. maijs.[123]

Saistībā ar Baltkrievijas Republikas 2021. gada 24. maijā pieņemto lēmumu par nepieciešamību Latvijas Republikas diplomātiem atstāt Baltkrievijas Republiku, uz Latviju atgriezās VRS sakaru virsnieks Baltkrievijā. Šis sakaru virsnieks 2021. gada novembrī uzsāka VRS sakaru virsnieka funkciju pildīšanu Ukrainā, Moldovā un Baltkrievijā. VRS sakaru virsnieka pastāvīgā atrašanās vieta ir Ukrainā. Sakaru virsnieka darbības mērķis ir stiprināt Eiropas Savienības ārējās robežas kontroli un veicināt efektīvu migrācijas plūsmu pārvaldību atbilstoši Šengenas *acquis* prasībām. VRS sakaru virsnieks sekmē pārrobežu sadarbību un profesionālo kontaktu paplašināšanu starp Eiropas Savienības dalībvalstu un trešo valstu tiesībsargājošajām institūcijām, tādējādi, mazinot nelikumīgās pārrobežas aktivitātes un apkarojot nelegālo imigrāciju uz Eiropas Savienības dalībvalstīm.

2021. gadā Valsts robežsardzes koledža izstrādāja kvalifikācijas paaugstināšanas programmu „Ieceļošanas/izceļošanas sistēma" (e-apmācības) (turpmāk – Programma). Programma veidota balstoties uz Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (FRONTEX) izstrādāto Ieceļošanas/izceļošanas sistēmas e-apmācību kursa programmu. Programma paredzēta VRS amatpersonām, kuras tiks iesaistītas ieceļošanas/izceļošanas sistēmas izmantošanā (t.i. robežpārbaudes procesā un imigrācijas kontrolē). 2021. gadā Programmā piedalījās 49 VRS amatpersonas. Programmu plānots turpināt realizēt 2022.gadā.

[122] Nosaka valsts robežas, patrulēšanas un robežzīmju uzraudzības joslu iekārtošanas un uzturēšanas prasības. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/nosaka-valsts-robezas-patrulesanas-un-robezzimju-uzraudzibas-joslu-iekartosanas-un-uzturesanas-prasibas.
[123] Avots: VRS

Robežšķērsošanas kārtību un robežpārbaudes veikšanu kopumā būtiski ietekmēja valstī saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanu izsludinātās ārkārtas situācijas (09.11.2020.-06.04.2021 un no 11.10.2021.), kā arī valstī noteiktā tiesiskā kārtība un noteiktie ceļošanas ierobežojumi pēc ārkārtas situācijas beigām.

Sadarbība ar trešām valstīm robežkontroles jomā

2021. gadā VRS nav noslēgti jauni divpusējie vai daudzpusējie sadarbības līgumi ar trešajām valstīm nelikumīgās migrācijas apkarošanas un ārējās robežas kontroles jomā. Minētajā laika posmā sadarbība tika īstenota, pamatojoties uz iepriekš noslēgtajiem sadarbības līgumiem un savstarpējo sadarbības plānu ietvaros. 2021. gadā ar Ukrainas Robežsardzi tika turpināts darbs saistībā ar jaunu starpinstitūciju sadarbības protokola noslēgšanu.

2021. gadā savus dienesta pienākumus Gruzijā turpināja pildīt VRS sakaru virsnieks. Pamatojoties uz divpusējiem sadarbības plāniem, VRS īsteno sadarbību ar Moldovas Republikas Valsts robežsardzes dienestu, Gruzijas Iekšlietu ministrijas Robežpoliciju, Migrācijas departamentu un Patruļpoliciju, kā arī Ukrainas Robežsardzes dienestu.

Šengenas pārvaldīšana

2021. gada 23. septembrī Saeima pieņēma grozījumus Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā [124], ar kuriem pilnveidota Šengenas informācijas sistēma, paplašinot iespēju starptautiskajā meklēšanā izsludināt papildu personu un priekšmetu kategorijas. Ievērojot dalībvalstīs pieaugošo migrāciju, ir nepieciešama efektīva informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm, lai risinātu problēmas tādās jomās kā migrācijas pārvaldība, dalībvalstu ārējo robežu integrēta robežu pārvaldība, cīņa pret terorismu un pārrobežu noziedzību. Likuma grozījumi arī paredz Šengenas informācijas sistēmas izmantošanu tādu trešo valstu valstspiederīgo atgriešanā, kuri

[124] Likums "Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 193, 06.10.2021. – [stājās spēkā 28.12.2021.]

dalībvalstīs uzturas nelikumīgi. Līdz ar to ir nepieciešama efektīva informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm, lai nodrošinātu noturīgu minēto problēmu risinājumu.[125] [126]

Pamatojoties uz Eiropas Komisijas pieprasījumiem, 2021. gadā VRS aktīvi piedāvāja savus ekspertus Šengenas novērtēšanas vizītēm. Kopumā Eiropas Komisija ir apstiprinājusi trīs VRS ekspertu dalību, no kuriem divi VRS eksperti piedalījušies 2021. gada Šengenas novērtēšanas vizītēs Kiprā (ārējo (jūras) robežu jomā) un Grieķijā (ārējo (gaisa) robežu jomā). Viena VRS eksperta dalība nav notikusi COVID-19 dēļ.

2021. gadā Latvijā tika sekmīgi īstenots Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (FRONTEX) veiktais ikgadējais neaizsargātības novērtējums (*vulnerability assessment*), kā daļa no Eiropas Savienības kvalitātes kontroles mehānisma (papildus Šengenas novērtēšanas mehānismam) Šengenas zonas pareizai darbībai un, lai nodrošinātu pastāvīgu sagatavotību gan Savienības, gan valstu līmenī, lai reaģētu uz problēmām pie ārējām robežām.

[125] Likumprojekta "Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā" anotācija. – Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/40716E1463DC8B8DC22586310024419A?OpenDocument#B.

[126] Likuma grozījumi izstrādāti, lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. novembra regulas (ES) 2018/1862 par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu policijas sadarbībā un tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un ar ko groza un atceļ Padomes Lēmumu 2007/533/TI un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1986/2006 un Komisijas Lēmumu 2010/261/ES , Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. novembra regulas (ES) 2018/1860 par Šengenas informācijas sistēmas izmantošanu to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi un Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. novembra regulas (ES) 2018/1861 par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu robežpārbaužu jomā un ar kuru groza Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, un groza un atceļ Regulu (EK) Nr. 1987/2006 prasības.

VĪZU POLITIKA

2021. gadā kopējais izsniegto vīzu skaits ir samazinājies par 53%, sasniedzot 16903 (2020. gadā – 36339), samazinājies ir arī izsniegto ilgtermiņa vīzu skaits. No izsniegtajām vīzām 16189 bija Šengenas vīzas, 714 - ilgtermiņa (D) vīzas.[127]

Tabula 8.-1.

Kopējais izsniegto vīzu skaits pēc to veida, 2020-2021.[128]

	2020	**2021**
Šengenas vīzas	30389	16189
Ilgtermiņa (D) vīzas	5950	714
Pavisam	36339	16903

Diplomātisko attiecību sarežģīšanās rezultātā, saistībā ar Latvijas diplomātu izraidīšanu no Baltkrievijas no 2021. gada maija Latvijas vēstniecība Minskā (Baltkrievija) pārtrauca veikt konsulārās funkcijas (vīzu izsniegšanu). Vīzu izsniegšanu Baltkrievijā turpina nodrošināt Latvijas konsulāts Vitebskā, kā arī pārstāvības ietvaros – Vācijas vēstniecība Minskā.

2021. gada 15. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.369 "Grozījumos Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumos Nr.360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"[129] tika noteikts ka Latvijas Republikas pārstāvniecības ārvalstīs pieņem ilgtermiņa vīzu pieteikumus. Grozījumi tika veikti, jo uzlabojās situācija saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību, un tika veikti atsevišķi pasākumi ceļošanas ierobežojumu samazināšanai. Grozījumi bija spēkā no 2021. gada 16. jūnija līdz 2021. gada 11. oktobrim. Grozījumi nodrošināja iespēju darba

[127] Datu avots: PMLP.
[128] Datu avots: PMLP.
[129] Ministru kabineta 2021. gada 15. jūnija noteikumi Nr.369 "Grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumos Nr.360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai". - Latvijas Vēstnesis Nr. 114A, 15.06.2021. – [stājās spēkā 16.06.2021. /zaudēja spēku 11.10.2021.]

devējiem apmierināt pieprasījumu pēc darbaspēka, kā arī citu kategoriju ieceļotājiem dot iespēju apmeklēt Latvijas Republiku.

2021. gada beigās ir noslēdzies Iekšējās drošības fonda 2014.–2020. gada programmas projekts "Nacionālās vīzu informācijas sistēmas (NVIS) lietošana un attīstīšana (2.posms)". Projekta rezultāti:

1) Izstrādāts risinājums esošās tehniskās specifikācijas ietvaros, lai nodrošinātu sadarbspēju starp NVIS un Ieceļošanas un izceļošanas informācijas sistēmu;

2) Mazināti korupcijas riski vīzu izsniegšanas procesā;

3) Apmācīti 310 VRS, PMLP un Ārlietu ministrijas vīzu procesā iesaistītie darbinieki;

4) Apmācīti pieci PMLP IT speciālisti par informācijas sistēmu administrēšanas, uzturēšanas un/ vai attīstības jautājumiem.

Projekta mērķis bija uzlabot vīzu apstrādes procesā izmantoto informācijas tehnoloģiju darbības kvalitāti un sistēmas lietotājiem nodrošināt atbilstošu darba vidi un nepieciešamās mācības un konsultācijas par aktuāliem ES vīzu pieteikuma apstrādes procedūras jautājumiem.

NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MIGRANTU KONTRABANDA

2021. gada jūlijā Eiropas Savienības ārējo robežu no Baltkrievijas sāka šķērsot neatbilstīgi migranti. Baltkrievija veicināja nelikumīgu trešo valstu valstspiederīgo ieplūšanu Lietuvā, Latvijā un Polijā, tādējādi cenšoties vājināt Eiropas Savienības ārējās robežas drošību un patvēruma sistēmas kapacitāti. Lai nodrošinātu valstu drošību, tika izsludināts ārkārtas stāvoklis, kura laikā tika ierobežota iespēja šķērsot Eiropas Savienības robežu no Baltkrievijas puses. Vispirms, 2. augustā, ārkārtas stāvoklis tika izsludināts Lietuvā, kur robežsargiem tika dots uzdevums personas, kuras vēlas šķērsot zaļo robežu, novirzīt uz robežas šķērsošanas punktiem un diplomātiskajām pārstāvniecībām, kur tie varēja iesniegt patvēruma pieteikumus. 10 augustā ārkārtas stāvoklis tika izsludināts Latvijā, administratīvajās teritorijā, kas robežojas ar Baltkrieviju. Personas, kas mēģināja šķērsot robežu, tika atgrieztas Baltkrievijā. Ārkārtas situācijas laikā patvēruma pieteikumi tika pieņemti Latvijas teritorijā, kas atradās ārpus ārkārtas situācijas ietekmētās teritorijas. Polija par ārkārtas situācijas izsludināšanu paziņoja 2. septembrī, dodot lielākas tiesības robežas apsargātājiem atvairīt neatbilstīgos robežas šķērsotājus.

Šengenas robežu kodeksā tika ieviests jauns termins: instrumentalizācija.

Instrumentalizācija

Situācija, kad trešā valsts veicina nelikumīgu migrācijas plūsmu ieplūšanu ES, aktīvi veicinot vai atvieglojot trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanos uz ārējām robežām, iekļūšanu savā teritorijā pēc tam virzību uz tās ārējām robežām, ja šādas darbības liecina par trešās valsts nodomu destabilizēt ES vai dalībvalsti, ja šādu darbību raksturs var pakļaut riskam būtiskas valsts funkcijas, tostarp tās teritoriālo integritāti, likumu un kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību.

Par "zaļās" robežas nelikumīgu šķērsošanu 2021. gadā tika aizturēti 455 trešo valstu valstspiederīgie (2020. gadā - 23). Aizturēto personu galvenās grupas veidoja Irākas, Afganistānas, Baltkrievijas un Krievijas pilsoņi. Visvairāk personas aizturētas uz Latvijas-Baltkrievijas robežas.[130]

VRS atteica ieceļošanu Latvijā 861 personai, kas ir par 35 % vairāk nekā 2020. gadā (638 personām). Visbiežāk 2021. gadā ieceļošana tika atteikta Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Uzbekijas un Azerbaidžānas pilsoņiem, kuri nevarēja uzrādīt derīgu ieceļošanas vīzu, uzturēšanās atļauju, ceļošanas dokumentus, kā arī gadījumos, kad trešo valstu pilsoņu sniegtā informācija liecināja par faktiskiem nelikumīgas ieceļošanas un uzturēšanās draudiem.[131]

2021. gadā VRS no nelikumīgas robežas šķērsošanas atturēja 4045 personas.

Šengenas valstu vīzas tika anulētas 91 trešo valstu valstspiederīgajam (2020. gadā – 163). Ceļotāju plūsmas samazinājums ir skaidrojams ar Covid-19 pandēmiju.

Likumīgo migrācijas ceļu ļaunprātīgas izmantošanas novēršana

2021. gadā par 78% samazinājies VRS amatpersonu aizturēto nelikumīgi nodarbināto trešo valstu valstspiederīgo skaits – kopā 27 personas (2020. gadā – 124).[132]

2021. gada 18. martā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 170 "Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 10. oktobra noteikumos Nr. 846 "Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās""[133], lai sekmētu atbildīgāku ārvalstu studentu piesaisti, papildinot augstskolu un koledžu uzņemšanas noteikumus ar normu par intervijas ar ārzemnieku veikšanu un uzglabāšanu. Iepriekšējais normatīvais regulējums augstskolām darbā ar ārvalstu studentiem, jo īpaši studentu piesaistē un atlasē, noteica lielu autonomiju institūcijai, taču vienlaikus tas radīja būtiskus riskus, tai skaitā, Latvijas augstākās izglītības reputācijai un lielu administratīvo slogu valsts pārvaldes iestādēm, ja augstskolas un koledžas neveica rūpīgu reflektantu atlasi no trešām valstīm. Lai novērstu to, ka Latvijā ar augstākās izglītības iestāžu starpniecību ierodas personas ar zemu iepriekšējo izglītību vai tādas, kuras nevar iestāties savas mītnes vai izcelsmes

[130] Avots: VRS.
[131] Datu avots: VRS.
[132] Avots: VRS.
[133] Ministru kabineta 2021. gada 18. marta noteikumi Nr. 170 "Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 10. oktobra noteikumos Nr. 846 "Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 56, 22.03.2021. – [stājās spēkā 23.03.2021.]

valsts augstskolās, ir nepieciešams pārliecināties par potenciālā studenta motivāciju un spējām studēt izvēlētajā studiju programmā, veicot padziļinātu interviju ar katru reflektantu.

Grozījumi Imigrācijas likumā un Ministru kabineta[134] noteikumos tika sagatavoti, lai izpildītu 2020. gada 18. augusta Ministru kabineta sēdē[135], doto uzdevumu:

- sagatavot grozījumus normatīvajos aktos, kas paredzētu pienākumu augstākās izglītības iestādēm savlaicīgi ziņot par trešo valstu studentu atskaitīšanu no augstākās izglītības iestādes, kā arī par to, ka studenti bez attaisnojoša iemesla neapmeklē lekcijas;
- izstrādāt grozījumus Ministru kabineta noteikumos par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās.

2021. gada 2. septembrī pieņemti grozījumi "Imigrācijas likumā"[136], kas uzliek par pienākumu akreditētai izglītības iestādei nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darbdienu laikā, rakstiskā veidā informēt VRS par to, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš saņēmis termiņuzturēšanās atļauju saistībā ar mācībām vai studijām:

1) ir pārtraucis mācības vai ir izslēgts no studējošo saraksta;

2) 14 dienas nepārtraukti bez attaisnojoša iemesla nav piedalījies mācību vai studiju procesā un nav sasniedzams.

Grozījumu mērķis ir novērst ļaunprātīgu studiju iemesla izmantošanu, lai ieceļotu un uzturētos Latvijā (Eiropas Savienībā) un paaugstinātu kompetento iestāžu spēju novērst personu nelikumīgu uzturēšanos Latvijas Republikā un citās Šengenas līguma valstīs.

[134] Ministru kabineta noteikumi Nr. 170 "Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 10. oktobra noteikumos Nr. 846 "Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās"".
[135] Saskaņā ar Ministru kabineta2020. gada 18. augusta sēdes protokollēmuma Nr.49 50.§ 8.punktu.
[136] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis Nr.176A, 02.09.2021. – [stājās spēkā 27.09.2021.]

EMT nacionālais ziņojums izpētes darbam: Aizturēšana un aizturēšanai alternatīvie līdzekļi patvēruma un atgriešanas procedūrās

Nacionālais ziņojums izpētes darbam "Aizturēšana un aizturēšanai alternatīvie līdzekļi patvēruma un atgriešanas procedūrās" sniedz ieskatu Latvijas Republikas tiesību aktos un praksē par aizturēšanas un aizturēšanai alternatīvo līdzekļu piemērošanu. Darbā tiek apskatīti principi, izaicinājumi un priekšrocības, ko sniedz aizturēšanai alternatīvo līdzekļu piemērošana, kā arī tiek izskatīti Imigrācijas likumā un Patvēruma likumā iekļautie kritēriji, kurus atbildīgajām amatpersonām jāņem vērā, pieņemot lēmumu par personas aizturēšanu. Izpētes darbs sagatavots sadarbībā ar Valsts robežsardzi. Izpētes darba sintēze ir pieejama šeit.

Viltoti ceļošanas dokumenti

2021. gadā Latvijā konstatēti 24 trešo valstu pilsoņi, kuri izmantoja 32 viltotus ceļošanas dokumentus, un 29 personu pasēs konstatēti 73 robežas šķērsošanas zīmogu viltojumi.

Sadarbība ar Frontex

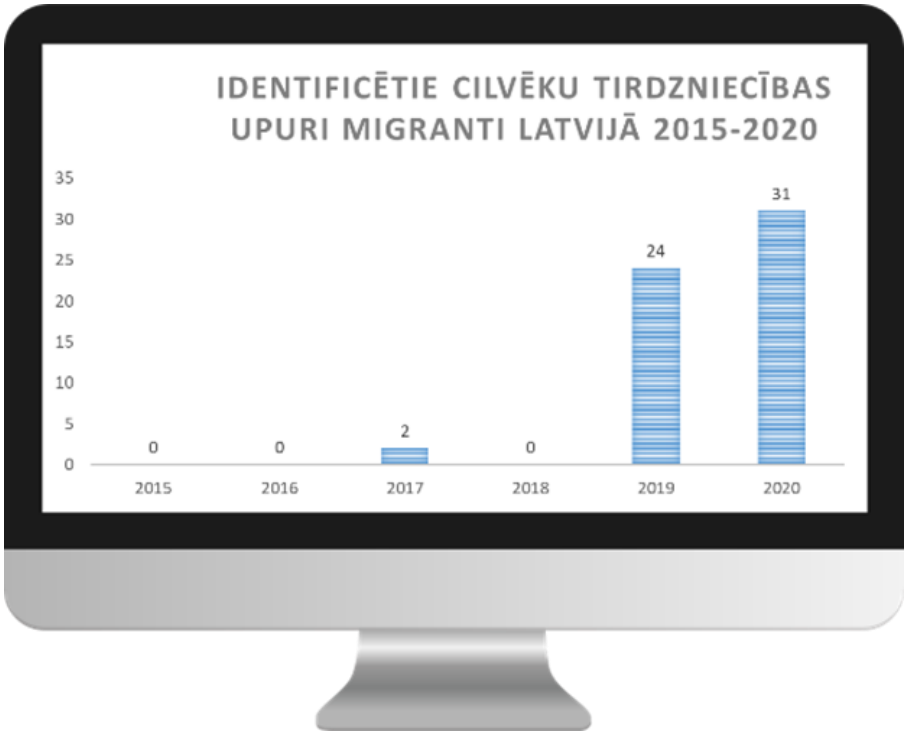
Latvijas pārstāvji piedalījās šādās FRONTEX aģentūras organizētajās kopīgajās operācijās Grieķijā, Bulgārijā, Albānijā, Ungārijā, Spānijā, Rumānijā, Itālijā, Polijā, Ukrainā, Serbijā, Melnkalnē, Horvātijā, Gruzijā un Lietuvā. (kopā 388 amatpersonas, no tām 26 Valsts policijas darbinieki):

- Kopīgās operācijas uz ārējām sauszemes un gaisa robežām, atgriešanas operācijas, ātrās reaģēšanas robežapsardzes uzdevumi (*RBI Lithuania / Flexible Operational Activities Land / Albania Land / Serbia Land/ Montenegro Land / Focal Points Land / Coordination Points Air / Focal Points Air / Focal Points Operational Activities at Air BCPs / FRONTEX Situation Centre*) – 115 eksperti;
- Kopīgās operācijas uz ārējām jūras robežām (*Indalo / Themis / Poseidon / Minerva / Coordination Points Sea / Canary Islands*) – 273 eksperti.

Frontex robežsargi strādāja uz Latvijas un Baltkrievijas robežas.

VRS amatpersonas 2021. gadā piedalījās Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (FRONTEX) organizētajās Ieceļošanas/izceļošanas sistēmas e-apmācībās (apmācītas 59 VRS amatpersonas).

CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA

Par cilvēku tirdzniecības organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss 2021. gadā ir noteikts 12 personām un viena persona ir notiesāta.[137] Divi trešo valstu valstspiederīgie atzīti par cilvēku tirdzniecības upuriem.

Iekšlietu ministrija ir sagatavojusi pārskatu par cilvēku tirdzniecības situāciju un cīņu pret cilvēku tirdzniecību Latvijā 2021.gadā.[138] Pārskatā secināts, ka turpinājās iepriekšējos gados novērotās tendences – biežāki darbaspēka ekspluatācijas gadījumi, lielāka digitālo tehnoloģiju ietekme upuru vervēšanā un cilvēku tirdzniecības organizēšanā. Pēdējos gados tika novērota tendence, ka identificēto upuru vidū aizvien vairāk tika konstatēti trešo valstu valstspiederīgie,

[137] Datu avots: Iekšlietu ministrija.
[138] Pārskats par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu Latvijā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/parskats-par-cilveku-tirdzniecibas-noversanu-un-apkarosanu-latvija

piemēram, no Uzbekistānas, Tadžikistānas, kā arī Indijas. Tomēr 2021. gadā šī tendence apstājās un pamatā Latvijā tika konstatēti Latvijas valstspiederīgo ekspluatācijas gadījumi iekšzemē. To, iespējams, var skaidrot ar COVID-19 ierobežojumiem. 2020. gadā konstatēto upuru vidū bija tie, kuri ieradās Latvijā līdz pandēmijas sākumam, bet 2021. gadā šādu gadījumu bija mazāk. Tas nozīmē, ka līdz ar pandēmijas izplatības mazināšanos, trešo valstu valstspiederīgo īpatsvars identificēto upuru vidū varētu atkal pieaugt.[139]

2021. gada 9. jūnijā, Baltijas jūras valstu padome (BJVP) rīkoja attālinātu starptautisku konferenci "Kompetences veidošana, palīdzības sniegšana un cilvēku tirdzniecības novēršana darbaspēka ekspluatācijas nolūkos."*(Competence building, assistance provision and prevention of trafficking in human beings for labour exploitation*(CAPE)). Konference bija noslēguma pasākums projektam "Kompetences veidošana, palīdzības sniegšana un kriminālprocesa uzlabošana par darbaspēka ekspluatācijas gadījumiem Baltijas jūras reģionā", ko koordinē BJVP un Latvijas Iekšlietu ministrija kā vadošais partneris šajā projektā. Konferencē tika diskutēts par nepieciešamību pārskatīt cilvēku tirdzniecības darba ekspluatācijas nolūkos novēršanas ietvaru. Konferences dalībnieki uzsvēra, ka ir jāveicina cilvēku tirdzniecības upuru iesaiste, cieši jāsadarbojas ar darba devējiem un arodbiedrībām. Tāpat ir rūpīgi jāizvērtē līdz šim īstenotie pasākumi, lai pārliecinātos, ka īstenotās aktivitātes ir iedarbīgas.[140]

2021. gada jūnijā Iekšlietu ministrijas valsts sekretārs Dimitrijs Trofimovs ir parakstījis Kopīgu paziņojumu par apņemšanos strādāt pret cilvēku tirdzniecību darbaspēka ekspluatācijas nolūkā Baltijas jūras reģiona valstīs[141], tādējādi apliecinot Iekšlietu ministrijas vēlmi turpināt darbu, lai stiprinātu Latvijas kapacitāti cilvēku tirdzniecības novēršanā. Apņemšanās paredz, ka dalībvalstis īstenos vairākus pasākumus, lai stiprinātu dažādu institūciju kapacitāti un spēju novērst cilvēku tirdzniecību, kā arī identificētu upurus un sodītu vainīgos. Tāpat apņemšanās paredz pilnveidot tiesību aktu ietvaru, uzraudzību un praktisku sadarbību ar darba devējiem, kā arī nodrošināt atbilstošu aizsardzību un palīdzību cilvēku tirdzniecības upuriem. Latvijai Kopīgajam paziņojumam ir

[139] Pārskats par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu Latvijā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/parskats-par-cilveku-tirdzniecibas-noversanu-un-apkarosanu-latvija.
[140] Vērtē sasniegto cilvēku tirdzniecības darbaspēka ekspluatācijas nolūkos novēršanā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/verte-sasniegto-cilveku-tirdzniecibas-darbaspeka-ekspluatacijas-nolukos-noversana.
[141] Kopīgā paziņojuma teksts pieejams šeit: https://cbss.org/wp-content/uploads/2021/06/joint-statement.pdf.

pievienojušās vēl deviņas Baltijas jūras valstis - Dānija, Igaunija, Islande, Lietuva, Somija, Norvēģija, Polija Vācija un Zviedrija.[142]

2021. gada 28. septembrī Ministru kabinets apstiprināja jaunu Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021. – 2023. gadam[143], kura mērķis ir nodrošināt nepārtrauktu un secīgu nacionālo rīcībpolitiku cilvēku tirdzniecības novēršanai.

Plānā izvirzīti 4 rīcības virzieni:

1. prevencija, kas ietver apmācības un izglītības programmas, izpratnes veicināšanas kampaņas, valsts un privātā sektora politikas, aizsardzības pasākumus personām, kuri ir pieredzējuši cilvēku tirdzniecību, valsts programmas, kuras ir vērstas uz cilvēku tirdzniecības cēloņu novēršanu;

2. aizsardzība, kas ietver normatīvo regulējumu par upuru aizsardzību un tiesībām, sociālo pakalpojumu nodrošināšanu un upuru gadījumu vadīšanu, izmitināšanu, ārstniecības pakalpojumus, psihiskās veselības pakalpojumus, informēšanu, juridiskos pakalpojumus, apmācības un izglītības programmas, apģērbu un ēdienu, tulkošanas pakalpojumus, izglītību, pašaprūpes un pašapkalpošanās iemaņu apguvi, atbalstu nodarbinātības jautājumos, reintegrāciju sabiedrībā;

3. vainīgo saukšana pie atbildības, kas paredz iegūt informāciju un to izmeklēt, celt apsūdzības un saukt pie atbildības cilvēku tirdzniecības noziedzīgajos nodarījumos iesaistītās personas, stiprināt tiesību aktus un iestāžu rīcību. Šo dimensiju var stiprināt, pilnveidojot cilvēku tirdzniecības apkarošanas procedūras, apmācības un izglītošanu, cilvēku tirdzniecības apkarošanas normatīvo regulējumu;

4. partnerība, kas ietver privāto sektoru, valsts un pašvaldību sektoru, līderību, dažādību, uzticamības veidošanu, uz indivīdu vērstu ilgtspēju, efektīvu komunikāciju.[144]

No 2021. gada oktobra biedrība "Patvērums "Drošā māja"" sāka īstenot jaunu projektu "Dažādi prevences pasākumi darba ekspluatācijas mazināšanai". Projekta mērķis ir pievērst

[142] Iekšlietu ministrija paraksta Kopīgo paziņojumu par apņemšanos strādāt pret cilvēku tirdzniecību darbaspēka ekspluatācijas nolūkā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/iekslietu-ministrija-paraksta-kopigo-pazinojumu-par-apnemsanos-stradat-pret-cilveku-tirdzniecibu-darbaspeka-ekspluatacijas-noluka.

[143] Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra rīkojums Nr. 690 "Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021.-2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 190, 01.10.2021. – [stājās spēkā 28.09.2021.]

[144] Par plānā iekļauto pasākumu izpildi atbildīgas noteiktas vairākas institūcijas – Iekšlietu ministrija, Ārlietu ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Tieslietu ministrija, Augstākai tiesa, Izglītības un zinātnes ministrija, Latvijas Republikas prokuratūra, Finanšu izlūkošanas dienests, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, Valsts ieņēmumu dienests, Valsts darba inspekcija, Latvijas Republikas Tiesībsarga birojs, Valsts policija, Valsts robežsardze.

sabiedrības uzmanību darba ekspluatācijas kā vienas no cilvēku tirdzniecības formām izplatībai Latvijā. Projekta ietvaros ir izstrādāts pētījums "Cilvēktirdzniecība nodarbinātības un darbaspēka pakalpojumu sniegšanas jomā"[145]. Pētījuma aktualitāte saistīta ar cilvēktiesību un pamatbrīvību nodrošināšanu darba tiesiskajās attiecībās. Eiropas Savienības bezrobežu sistēma un labvēlīgāki ekonomiskie apstākļi pastiprināti piesaista ārvalstu darbaspēku. Savukārt ārzemnieku vājās zināšanas par Latvijas tiesisko regulējumu, viņu sociālie, kultūras un ekonomiskie apsvērumi padara šo personu grupu par paaugstinātu cilvēku tirdzniecības upuru riska grupu darbaspēka ekspluatācijas aspektā. Pētījuma ietvaros ir izstrādāti dažādi priekšlikumi izmaiņām normatīvajā regulējumā. [146]

2022. gada 21. februārī Eiropas Padomes Ekspertu darbības grupa pret cilvēku tirdzniecību (GRETA) publicēja trešās kārtas novērtējuma ziņojumu par Eiropas Padomes Konvencijas par cīņu pret cilvēku tirdzniecību ieviešanu Latvijā[147]. GRETA rekomendāciju kopsavilkumā[148] ir uzskaitītas Latvijai izteikto rekomendāciju apkopojums, kas ietver, piemēram, tiesības uz informāciju, juridiskais atbalsts un bezmaksas juridiskā palīdzība, psiholoģiskā palīdzība, kompensācija un citas ar cilvēku tirdzniecības novēršanas un upuru atbalsta jomas.

Apmācības un izpratnes veidošana

2021. gadā Tiesībsargs noslēdza projektu "Efektīva novērošanas un izraidīšanas procesa realizēšana (1. posms)". Projekta mērķis bija nodrošināt piespiedu kārtā izraidāmo personu uzraudzības procesu atbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra direktīvai

[145] "Cilvēktirdzniecība nodarbinātības un darbaspēka pakalpojumu sniegšanas jomā". – Pieejams: https://patverums-dm.lv/svs/uploads/files/phm_petijums_2022.docx.
[146] Dažādi prevences pasākumi darba ekspluatācijas mazināšanai. - Pieejams: https://patverums-dm.lv/lv/dazadi-prevences-pasakumi-darba-ekspluatacijas-mazinasanai.
[147] EVALUATION REPORT LATVIA GRETA(2022)02 Third evaluation round Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings. - Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/media/8068/download.
[148] Eiropas Padomes GRETA trešajā novērtējuma kārtā Latvijai izteikto rekomendāciju apkopojums latviešu valodā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/media/8071/download.

2008/115/EK[149]. Savukārt projekta tiešais mērķis ir pilnveidot Eiropas Savienības standartiem un prasībām atbilstošu ārzemnieku piespiedu izraidīšanas novērošanas mehānismu.

Projekta ietvaros izstrādātas vadlīnijas [150], pilnveidota piespiedu atgriešanas procesa novērotāja anketa, lai labāk varētu atpazīt cilvēku tirdzniecības upurus un sagatavots mācību materiāls[151].[152] Projekta laikā organizētas vairākas mācības. Pēdējās mācības projekta ietvaros organizētas 2021. gada februārī. Šo apmācību mērķa grupa bija bāriņtiesu darbinieki un apmācību laikā padziļināti tika skatīts jautājums par bērnu tiesību nodrošināšanu izraidīšanas procesā. Projekta rezultātā ir pilnveidota piespiedu atgriešanas procedūras novērošanas procedūra, nosakot to papildus jautājumu loku, kas palīdzēs novērotājam atpazīt iespējamos cilvēku tirdzniecības upurus, un sadarbībā ar iestādēm, kas atbildīgas par cilvēku tirdzniecības novēršanu, nodrošināt šo upuru tiesību aizsardzību. Projekta īstenošanas rezultātā ir stiprināta starpinstitucionālā sadarbība, lai atpazītu cilvēku tirdzniecības upurus pirms izraidīšanas, un nodrošinātu viņu tiesību aizsardzību, tai skaitā pret atkārtotu viktimizāciju un nonākšanu cilvēku tirdzniecības organizatoru pakļautībā.

2021. gada maijā EMT Latvijas kontaktpunkts piedalījās tiešsaistes mācību semināra "Cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana un rīcība ziņošanai cilvēku tirdzniecības upura atpazīšanas gadījumā" organizēšanā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbiniekiem. Seminārā tika sniegta informācija par cilvēku tirdzniecību un cilvēku tirdzniecības potenciālo upuru atpazīšanu un saņemti praktiski ieteikumi multidisciplināras sadarbības iespējām cīņai ar cilvēku tirdzniecību un piemērotāko rīcību ziņošanai cilvēku tirdzniecības upura atpazīšanas gadījumā.

Galveno dalībnieku koordinācija un sadarbība

2021. gada oktobrī Ārlietu ministrija pievienojās sadarbības memorandam, kas noslēgts starp lidostu "Rīga", nacionālo lidsabiedrību "*airBaltic*", Iekšlietu ministriju, biedrību "Patvērums

[149] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. - Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis L 348/98, 24.12.2008.

[150] Vadlīnijas "Piespiedu kārtā izraidāmo personu uzraudzības mehānisma īstenošana" 2021. – Pieejams: https://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/vadlinijas_makets_final_1614344118.pdf.

[151] Mācību materiāls "Nepilngadīgo bērnu, kuri ceļo bez pavadības, tiesību nodrošināšana izraidīšanas procesā" 2021. – Pieejams: https://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/nepilngadi_gie_makets_final_1614336140.pdf.

[152] Projekts "Efektīva novērošanas un izraidīšanas procesa realizēšana (1.posms)". – Pieejams: // https://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/petijumi-un-publikacijas/projekti/pmif .

“Drošā māja””, biedrību “Centrs MARTA” par aktīvu sadarbību cilvēku tirdzniecības novēršanā. Sadarbības memoranda ietvaros 2021. gadā notika memoranda partneru seminārs, kā arī Iekšlietu ministrija sagatavoja informatīvus materiālus par cilvēku tirdzniecības upura profilu un pazīmēm. Sadarbības memoranda mērķis ir stiprināt sadarbību, lai veicinātu savlaicīgu cilvēku tirdzniecības gadījumu identifikāciju lidostā, avioreisu laikā vai šķērsojot lidostu robežpunktus.

Cilvēku tirdzniecības upuru identificēšana

2021. gada septembrī uzsākts jauns projekts “ELECT THB” (Stiprināt tiesībsargājošo iestāžu sadarbību un apmācību cilvēku tirdzniecības novēršanai)[153]. Projekta vadošais partneris ir Somija un sadarbības partneri ir Igaunija un Latvija. Projekta laikā tiks izstrādāta speciāla apmācību programma un nodrošinātas apmācības Valsts policijas, VRS, Valsts darba inspekcijas darbiniekiem, prokuroriem, tiesnešiem un citiem speciālistiem. Pamatā tiks skartas divas tēmas – seksuālās un darbaspēka ekspluatācijas cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana.[154] Projekta mērķis ir stiprināt tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību un nodrošināt apmācības cilvēku tirdzniecības novēršanas jomā.

[153]ELECT THB. Enhanced Law Enforcement Cooperation and Training on Trafficking in Human Beings. - Pieejams: https://heuni.fi/-/elect_thb
[154] Avots: Iekšlietu ministrija.

EMT izpētes darbs par trešo valstu valstspiederīgo - cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu, identificēšanu un aizsardzību[155]

EMT izpētes darba izstrādei sagatavotajā nacionālajā ziņojumā[156] ir sniegta informācija par Latvijā piemēroto rīcību saistībā ar cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu, identificēšanu un aizsardzību.

Latvija ir cilvēku tirdzniecības upuru izcelsmes, mērķa un tranzīta valsts, un valsts, kuras iekšienē notiek cilvēku tirdzniecība. [157] Latvija līdz 2019. gadam bija cilvēku tirdzniecības upuru izcelsmes valsts – Latvijas pilsoņi bija cilvēku tirdzniecības upuri vai nu ārvalstīs, vai Latvijā. Latvija joprojām ir cilvēku tirdzniecības upuru izcelsmes valsts, tomēr, sākot ar 2019. gadu Latvijas atbildīgās iestādes arvien biežāk saskaras ar gadījumiem, kad trešo valstu valstspiederīgie tiek atzīti par cilvēku tirdzniecības upuriem. Cilvēku tirdzniecības cietušie un upuri Latvijā visbiežāk ir cietuši no darbaspēka ekspluatācijas. Vairumā gadījumu darbaspēka ekspluatācijai ir pakļauti Tadžikistānas, Uzbekistānas un Indijas pilsoņi. Lielākais identificēto cilvēku tirdzniecības cietušo un upuru skaits bija 2020. gadā – 31 persona.

Tā kā trešo valstu valstspiederīgo pakļaušana cilvēku tirdzniecībai Latvijā tiek novērota aptuveni no 2019. gada un jautājums ir aktualizējies salīdzinoši nesen, vēl ir nepieciešams pilnveidot esošo koordinācijas kārtību starp atbildīgajām institūcijām, izstrādājot tiesību akta ietvaru un sadarbības kārtību.

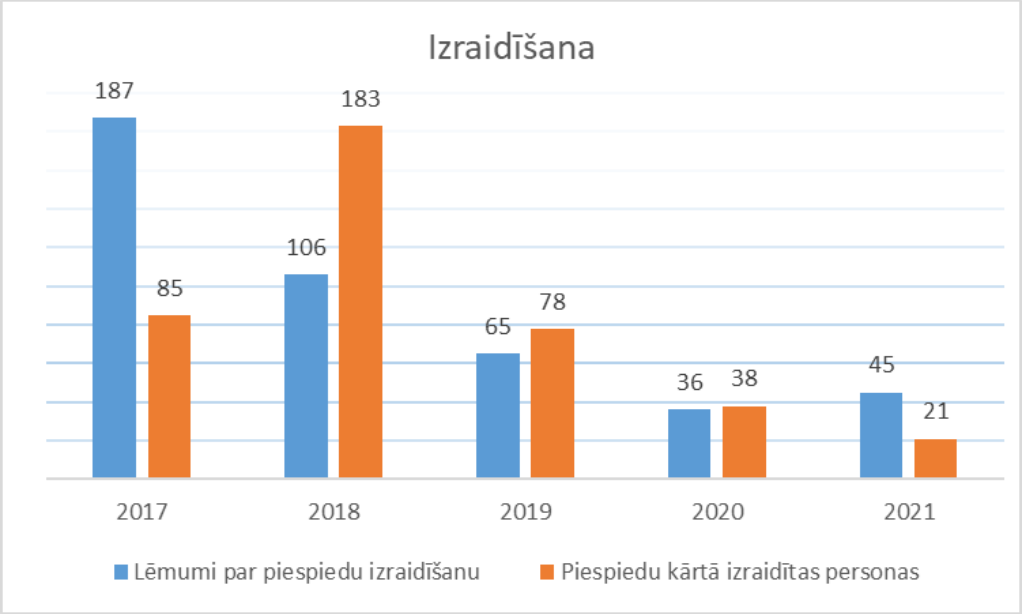
NVO, kas sniedz atbalstu cilvēku tirdzniecības upuriem, pārstāvji kā labās prakses piemēru norāda to, ka valsts programma ļauj pilnvarotajām NVO izstrādāt cilvēku tirdzniecības upuriem

[155] Third-country national victims of trafficking in human beings: detection, identification and protection. Pieejams https://ec.europa.eu/home-affairs/whats-new/publications/third-country-national-victims-trafficking-human-beings-detection-identification-and-protection_en
[156] EMT Nacionālais ziņojums: Trešo valstu valstspiederīgo – cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana, identificēšana un aizsardzība. – Pieejams: https://www.emn.lv/category/publikacijas/izpetes-darbi/
[157] Latvijā 2020. gadā identificēti 48 cilvēku tirdzniecības upuri. - Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/324837-latvija-2020-gada-identificeti-48-cilveku-tirdzniecibas-upuri-2021.

pielāgotus rehabilitācijas plānus, kas iekļauj individualizētas iespējas profesionālai apmācībai un darba meklēšanai. Individualizētais plāns ļauj sniegt palīdzību konkrētā klienta vajadzībām, kas veicina viņa pilnvērtīgu rehabilitāciju.

ATGRIEŠANA UN ATPAKAĻUZŅEMŠANA

2021. gadā nedaudz samazinājās personu skats, kas brīvprātīgi atstājušas Latviju – 742 (2020. gadā - 870). Tie vairumā gadījumu bija Ukrainas un Uzbekistānas pilsoņi.[158] 97 persona saņēmusi brīvprātīgās atgriešanās palīdzību. 2021. gadā turpināja samazināties, piespiedu kārtā izraidīto personu skaits, sasniedzot 21 (2020. gadā - 38[159]). Lielākais piespiedu kārtā izraidīto trešo valstu valstspiederīgo skaits bija no Krievijas.

Ārkārtējās situācijas uz Latvijas robežas ar Baltkrieviju laikā Starptautiskā migrācijas organizācija aktīvi realizēja brīvprātīgās atgriešanās programmu attiecībā uz ārzemniekiem, kuri ielaisti Latvijas Republikā humānu apsvērumu dēļ. Veikta informācijas kampaņa, lai informētu ārzemniekus par iespēju izceļot uz mītnes zemi, izplatīti izdales materiāli. Visi ārzemnieki, kuri izteica

[158] Datu avots: PMLP.
[159] Avots: VRS.

velmi brīvprātīgi izceļot, tika novirzīti uz Starptautisko migrācijas organizāciju izceļošanas organizēšanai.

2021. gada 2. novembrī, Ministru kabinets apstiprināja noteikumus Nr. 728 "Noteikumi par Valsts robežsardzes pagaidu turēšanas telpu un speciāli aprīkotu transportlīdzekli" [160]. No iepriekšējā regulējuma ir svītrotas normas, kas vairs neatbilst mūsdienu prasībām un iekļautas normas, kas precizē iekārtošanas prasības atbilstoši starptautiskiem standartiem, piemēram, precizēta prasība par telpas minimālo platību. Noteikumi nosaka kārtību, kādā persona tiek ievietota un turēta VRS pagaidu turēšanas telpā, izvesta un atbrīvota no tās, kā arī pagaidu turēšanas telpas un speciāli aprīkotā transportlīdzekļa, kuru izmanto aizturēto personu pārvietošanai, iekārtošanas un aprīkošanas prasības. Ar šiem noteikumiem uzlabo īslaicīgi aizturēto personu izmitināšanas nosacījumus, kā arī uzlabo attiecīgo telpu iekārtošanas un aprīkošanas prasības.

Sadarbības stiprināšana ar izcelsmes un tranzīta trešām valstīm izraidīšanas un atpakaļuzņemšanas pārvaldības jomā

2021. gada 29. oktobrī stājās spēkā Latvijas Republikas valdības un Armēnijas Republikas valdības protokols par Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Armēnijas Republiku par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, īstenošanu.[161]

2021. gada otrā pusgadā būtiski pieauga trešo valstu valstspiederīgo skaits, kuri nelikumīgi šķērsoja Baltkrievijas Republikas un Latvijas Republikas valsts robežu. Lielākā daļa bija Irākas pilsoņi, bez derīgiem ceļošanas dokumentiem (pasēm, ID-kartēm). Atgriešanas procedūras ietvaros Valsts robežsardze sadarbībā ar Irākas vēstniecību Varšavā veica apjomīgu darbu personu identifikācijas ietvaros, kā rezultātā Latvijā notika divas Irākas vēstniecības identifikācijas misijas (2021. gada 7. decembrī un 2022. gada 24. februārī), kuru laikā veiksmīgi tika izsniegtas attiecīgi 36 atgriešanās apliecības.[162]

[160] Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra noteikumi Nr. 728 "Noteikumi par Valsts robežsardzes pagaidu turēšanas telpu un speciāli aprīkotu transportlīdzekli". - Latvijas Vēstnesis Nr. 214, 04.11.2021. – [stājās spēkā 05.11.2021.]
[161] Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 708 "Par Latvijas Republikas valdības un Armēnijas Republikas valdības protokolu par Nolīguma starp Eiropas Savienību un Armēnijas Republiku par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, īstenošanu". - Latvijas Vēstnesis Nr. 209, 28.10.2021. – [stājās spēkā 29.10.2021.]
[162] Avots: VRS

MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS SADARBĪBA

2021. gada 14. aprīlī tika apstiprinātas Latvijas attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam [163], kurās atzīmē, ka Latvijas attīstības sadarbības politika iespēju robežās tiek īstenota saskaņoti ar drošības, migrācijas un tirdzniecības politiku. Tiek meklētas sinerģijas ar šo politiku, kā arī ārējās ekonomiskās un vides politiku instrumentiem. Pamatnostādņu nodoms ir sekmēt Latvijas attīstības sadarbības politikas īstenošanā iesaistīto pušu koordinētu rīcību, kas ir saskaņota ar izvirzīto mērķi, prioritātēm un labās prakses principiem.

Savukārt, 2021. gada 18. maijā tika apstiprināts Latvijas attīstības sadarbības politikas plāns 2021.-2023. gadam [164]. Tas ir izstrādāts, lai veicinātu Latvijas attīstības sadarbības prioritāšu īstenošanu. Plānā ir iekļauti konkrēti pasākumi, lai sekmētu Latvijas Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēs 2021.-2027. gadam noteiktā Latvijas attīstības sadarbības politikas mērķa "veicināt ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, tiesiskumu un labu pārvaldību attīstības valstīs, jo īpaši Latvijas prioritārajās partnervalstīs, sniedzot ieguldījumu Dienaskārtības 2030 ieviešanā" sasniegšanu, īstenojot attīstības sadarbību tiesiskuma veicināšanas, publiskās pārvaldes attīstības un tās spēju stiprināšanas, uzņēmējdarbības attīstības, dzimumu līdztiesības, demokrātiskas līdzdalības veicināšanas un pilsoniskās sabiedrības attīstības, izglītības, kā arī klimata pārmaiņu un vides aizsardzības jomās. Tādejādi Plāns stiprina Latvijas kā divpusējā donora lomu un īsteno Latvijas ārpolitiskās intereses. Plāna mērķis ir noteikt konkrētus pasākumus, lai veicinātu Latvijas attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam noteiktā Latvijas attīstības sadarbības politikas mērķa - sniegt ieguldījumu Dienaskārtības 2030 ieviešanā attīstības valstīs, jo īpaši Latvijas prioritārajās partnervalstīs, veicinot ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, tiesiskumu un labu pārvaldību - sasniegšanu.

[163] Ministru kabineta 2021. gada 14. aprīļa rīkojums Nr. 245 "Par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 73, 16.04.2021. – [stājās spēkā 14.04.2021.]

[164] Ministru kabineta 2021. gada 18. maija rīkojums Nr. 337 "Par Attīstības sadarbības politikas plānu 2021.-2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 98, 24.05.2021. – [stājās spēkā 18.05.2021.]

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Latvijas tiesību akti

Likums "Grozījumi Izglītības likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 75, 20.04.2021. – [stājās spēkā 04.05.2021.]

Likums "Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

Likums "Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

Likums "Grozījumi Patvēruma likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 118, 19.06.2021. – [stājās spēkā 28.06.2021.]

Likums "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 139, 22.07.2021. – [stājās spēkā 23.07.2021.]

Likums "Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 160A, 20.08.2021. – [stājās spēkā 03.09.2021.]

Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis Nr.176A, 02.09.2021. – [stājās spēkā 27.09.2021.]

Likums "Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 193, 06.10.2021. – [stājās spēkā 28.12.2021.]

Ārējās sauszemes robežas izbūves likums. - Latvijas Vēstnesis Nr. 221A, 13.11.2021. – [stājās spēkā 14.11.2021.]

Likums "Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā". – Latvijas Vēstnesis Nr. 244B, 17.12.2021. – [stājās spēkā 18.12.2021]

Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likums. - Latvijas Vēstnesis Nr. 20A, 28.01.2022. – [stājās spēka 29.01.2022.]

Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu. – Latvijas Vēstnesis Nr. 45A, 04.03.2022. – [stājās spēkā 05.03.2022.]

Ministru kabineta 2021. gada 4. marta noteikumi Nr. 141 "Ārzemnieku ceļošanas dokumentu atzīšanas kārtība". - Latvijas Vēstnesis Nr. 46, 08.03.2021. – [stājās spēkā 09.03.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 18. marta noteikumi Nr. 170 "Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 10. oktobra noteikumos Nr. 846 "Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 56, 22.03.2021. – [stājās spēkā 23.03.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 20. aprīļa noteikumi Nr. 256 "Grozījums Ministru kabineta noteikumu Nr. 1643 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 77, 22.04.2021. – [stājās spēkā 01.07.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 15. jūnija noteikumi Nr.369 "Grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumos Nr.360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai". - Latvijas Vēstnesis Nr. 114A, 15.06.2021. – [stājās spēkā 16.06.2021. /zaudēja spēku 11.10.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 17. augusta noteikumi Nr. 553 "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 159, 19.08.2021. – [stājās spēkā 20.08.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumi Nr. 662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai".- Latvijas Vēstnesis Nr.191A, 4.10.2021. – [stājās spēkā 11.10.2021]

Ministru kabineta 2021. gada 12. oktobra noteikumi Nr. 686 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumos Nr. 133 "Noteikumi par valsts nodevu par personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu"". Latvijas Vēstnesis Nr. 200, 15.10.2021. - [stājās spēkā 16.10.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 708 "Par Latvijas Republikas valdības un Armēnijas Republikas valdības protokolu par Nolīguma starp Eiropas Savienību un Armēnijas Republiku par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, īstenošanu". - Latvijas Vēstnesis Nr. 209, 28.10.2021. – [stājās spēkā 29.10.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra noteikumi Nr. 727 "Patvēruma meklētāja personas dokumenta noteikumi". – Latvijas Vēstnesis Nr. 214, 04.11.2021. – [stājās spēkā 05.11.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra noteikumi Nr. 728 "Noteikumi par Valsts robežsardzes pagaidu turēšanas telpu un speciāli aprīkotu transportlīdzekli". - Latvijas Vēstnesis Nr. 214, 04.11.2021. – [stājās spēkā 05.11.2021.]

Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra noteikumi Nr. 79 "Latvijas Republikas valsts robežas joslas, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi". - Latvijas Vēstnesis Nr. 24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 04.02.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 12. marta noteikumi Nr. 168 "Noteikumi par izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem". - Latvijas Vēstnesis Nr. 50B, 13.03.2022. – [stājās spēkā 14.03.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 15. marta noteikumi Nr. 172 "Noteikumi par informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem". - Latvijas Vēstnesis Nr. 53A, 16.03.2022. – [stājās spēkā 17.03.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 5. aprīļa noteikumi Nr. 223 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem". - Latvijas Vēstnesis Nr. 69, 07.04.2022. – [stājās spēkā 08.04.2022.]

Ministru kabineta 2015. gada 2. decembra rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā ". - Latvijas Vēstnesis Nr. 238, 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015]

Ministru kabineta 2016. gada 11. augusta rīkojums Nr. 439 "Par Konceptuālo ziņojumu par fizisko personu reģistru". – Latvijas Vēstnesis Nr. 156, 15.08.2016. – [stājās spēkā 11.08.2016.]

Ministru kabineta 2021. gada 14. aprīļa rīkojums Nr. 245 "Par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 73, 16.04.2021. – [stājās spēkā 14.04.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 18. maija rīkojums Nr. 337 "Par Attīstības sadarbības politikas plānu 2021.-2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 98, 24.05.2021. – [stājās spēkā 18.05.2021.]

Ministru kabineta 2021.gada 10. augusta rīkojums Nr.518 **"**Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu". - Latvijas Vēstnesis Nr.152A, 10.08.2021. – [stājās spēkā 10.08.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojums Nr. 519 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 4. jūlija rīkojumā Nr. 312 "Par Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm"". - Latvijas Vēstnesis Nr. 154, 12.08.2021. – [stājās spēkā 10.08.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra rīkojums Nr. 690 "Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021.-2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 190, 01.10.2021. – [stājās spēkā 28.09.2021.]

Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojums Nr. 720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu". - Latvijas Vēstnesis Nr. 195A, 09.10.2021. – [stājās spēkā 09.10.2021. Zaudē spēku: 01.03.2022.]

Ministru kabineta 2021. gada 21. oktobra rīkojums Nr. 749 "Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"". –Latvijas Vēstnesis Nr. 205, 22.10.2021. – [stājās spēkā 21.10.2021.]

Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra rīkojums Nr. 32 **"**Par Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plānu 2022.–2023. gadam". - Latvijas Vēstnesis Nr. 15, 21.01.2022. – [stājās spēka 18.01.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra rīkojums Nr. 45 "Grozījums Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"". - Latvijas Vēstnesis Nr.24, 03.02.2022. – [stājās spēkā 01.02.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 28. februāra rīkojums Nr. 131 "Par Pasākumu plānu personu no Ukrainas masveida ierašanās gadījumā Latvijā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 43, 02.03.2022. – [stājās spēkā 28.02.2022.]

Ministru kabineta 2022. gada 29. aprīļa rīkojums Nr. 302 "Par Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā". - Latvijas Vēstnesis Nr. 83B, 29.04.2022. – [stājās spēkā 29.04.2022.]

Ministru kabineta 2021. gada 14. decembra sēdes protokols Nr. 80. – Pieejams: https://www.vestnesis.lv/op/2021/246.18.

Iekšlietu ministrijas Informatīvais ziņojums "Par koordinējošās iestādes izveidi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, sociālekonomiskās iekļaušanas jomā". – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/150852a3-f92f-4f48-8689-d22b85b0713b.

ES tiesību akti

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. - Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis L 348/98, 24.12.2008.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1954 (2017. gada 25. oktobris), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1030/2002, ar ko nosaka vienotu uzturēšanās atļauju formu trešo valstu pilsoņiem. - Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis L 286, 01.11.2017.

European Commission, 'EU Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027', COM(2020) 758 final, https://ec.europa.eu/migrant-integration/?action=media.download&uuid=CDFE0088-C151-66D5-846F7C422DE2A423, last accessed on 9 July 2021.

Literatūra

"Cilvēktirdzniecība nodarbinātības un darbaspēka pakalpojumu sniegšanas jomā". – Pieejams: https://patverums-dm.lv/svs/uploads/files/phm_petijums_2022.docx.

2021. gadā turpināta projekta „Informācijas centrs iebraucējiem" īstenošana, ko nodrošina biedrība „Patvērums „Drošā māja"". - Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/informacijas-centrs-iebraucejiem-ii

Ar inovatīvām tehnoloģijām stiprinās kontroli uz valsts ārējās robežas. – Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/329229-ar-inovativam-tehnologijam-stiprinas-kontroli-uz-valsts-arejas-robezas-2021.

Ceļvedis patvēruma meklētājiem Latvijā. - https://www.pmlp.gov.lv/lv/celvedis-patveruma-mekletajiem-latvija.

Dari, Tu vari. - Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/dari-tu-vari

Dažādi prevences pasākumi darba ekspluatācijas mazināšanai. - Pieejams: https://patverums-dm.lv/lv/dazadi-prevences-pasakumi-darba-ekspluatacijas-mazinasanai.

Eiropas Padomes GRETA trešajā novērtējuma kārtā Latvijai izteikto rekomendāciju apkopojums latviešu valodā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/media/8071/download.

Ekonomika augs, tāpat kā darbaspēka trūkums. – Pieejams: https://ir.lv/2021/08/27/ekonomika-augs-tapat-ka-darbaspeka-trukums/?utm_source=email+marketing+Mailigen&utm_campaign=Ir+Svar%C4%ABg%C4%81kais+30.09.2021.&utm_medium=email

ELECT THB. Enhanced Law Enforcement Cooperation and Training on Trafficking in Human Beings. - Pieejams: https://heuni.fi/-/elect_thb

EMT Nacionālais ziņojums: Trešo valstu valstspiederīgo – cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana, identificēšana un aizsardzība. – Pieejams: https://www.emn.lv/category/publikacijas/izpetes-darbi/

Iekšlietu ministre M. Golubeva: "Nomadu vīzas ļaus Latvijai piesaistīt jaunus talantus". – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/iekslietu-ministre-m-golubeva-nomadu-vizas-laus-latvijai-piesaistit-jaunus-talantus.

Iekšlietu ministrija paraksta Kopīgo paziņojumu par apņemšanos strādāt pret cilvēku tirdzniecību darbaspēka ekspluatācijas nolūkā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/iekslietu-ministrija-paraksta-kopigo-pazinojumu-par-apnemsanos-stradat-pret-cilveku-tirdzniecibu-darbaspeka-ekspluatacijas-noluka.

Infografikas: Kā pieprasīt patvērumu Latvijā?, Process pēc patvēruma pieprasīšanas; Process pēc patvēruma iesnieguma izskatīšanas. - Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/patverumu-meklesana

Ir īstenots projekts "Kopā pret dezinformāciju un naida runu". - Pieejams: https://cilvektiesibas.org.lv/lv/news/ir-istenots-projekts-kopa-pret-dezinformaciju-un-n-551/.

Lai vieglāk apgūt valodu! Pieejams: https://valoda.lv/lai-vieglak-apgut-valodu/.

Latviešu valodas aģentūra sākusi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projekta īstenošanu. - Pieejams: https://valoda.lv/projekti/starpkulturu-projekti/patveruma-migracijas-un-integracijas-fonda-projekts-latviesu-valodas-apguve-lai-sekmetu-treso-valstu-pilsonu-ieklausanos-darba-tirgu-iii/.

Latvijas Republikas Valsts kontroles 2020. gada 8. janvāra revīzijas ziņojums Nr. 2.4.1-11/2019 "Vai valsts budžeta līdzekļi Latvijas Republikas robežas joslas infrastruktūras būvniecībai un uzturēšanai ir izlietoti likumīgi, sasniedzot izvirzītos mērķus un rezultātus?". – Pieejams: https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/vai-valsts-budzeta-lidzekli-latvijas-republikas-robezas-joslas-infrastrukturas-buvniecibai-un-uzturesanai-ir-izlietoti-likumigi-sasniedzot-izvirzitos-merkus-un-rezultatus.

Latvijā 2020. gadā identificēti 48 cilvēku tirdzniecības upuri. - Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/324837-latvija-2020-gada-identificeti-48-cilveku-tirdzniecibas-upuri-2021.

Latvijā pērn pieaudzis cilvēktirdzniecības upuru skaits – vairāk trešo valstu pilsoņu. – Pieejams:https://www.delfi.lv/news/national/criminal/latvija-pern-pieaudzis-cilvektirdzniecibas-upuru-skaits-vairak-treso-valstu-pilsonu.d?id=54274950

Lielākie cilvēktirdzniecības riski – būvniecībā un ēdināšanā; pieaug iesaiste prostitūcijā. – Pieejams: https://www.delfi.lv/news/national/criminal/lielakie-cilvektirdzniecibas-riski-buvnieciba-un-edinasana-pieaug-iesaiste-prostitucija.d?id=54274960

Liepnas pagastā plāno veidot patvēruma meklētāju izmitināšanas filiāli. – Pieejams: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/liepnas-pagasta-plano-veidot-patveruma-mekletaju-izmitinasanas-filiali.a437513/

Likumprojekta "Grozījumi Personu apliecinošu dokumentu likumā" anotācija. - Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/166AB7E5105A9F47C22586E8004AC494?OpenDocument#B.

Likumprojekta “Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā” anotācija. – Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/40716E1463DC8B8DC22586310024419A?OpenDocument#B.

Likumprojekta “Grozījums Patvēruma likumā” anotācija. Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/7604631054688FC7C22586EA0049031F?OpenDocument#B.

Mācību materiāls "Nepilngadīgo bērnu, kuri ceļo bez pavadības, tiesību nodrošināšana izraidīšanas procesā" 2021. – Pieejams: https://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/nepilngadi_gie_makets_final_1614336140.pdf.

Mākslas koučings kā atbalsta rīks integrācijai. – Piejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/makslas-koucings-ka-atbalsta-riks-integracijai.

Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 “Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi”” anotācija. – Pieejams: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Ftap.mk.gov.lv%2Fdoc%2F2021_08%2FIEMAnot_080721_456.1776.docx&wdOrigin=BROWSELINK.

Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumos Nr. 456 “Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi”” anotācija. – Pieejams: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Ftap.mk.gov.lv%2Fdoc%2F2021_08%2FIEMAnot_080721_456.1776.docx&wdOrigin=BROWSELINK.

Ministru kabineta noteikumu projekta “Latvijas Republikas valsts robežas joslas, patrulēšanas joslas un robežzīmju uzraudzības joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi” anotācija. – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/attachments/legal_acts/document_versions/8a4ba61f-21b1-491b-bc0e-2babad30724d/download.

Ministru kabineta noteikumu projekta „Patvēruma meklētāja personas dokumenta noteikumi” anotācija. – Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/327382-patveruma-mekletaja-personas-dokumenta-noteikumi.

Ministru kabinets apstiprina plānu gadījumam, ja Latvijā masveidā ieradīsies cilvēki no Ukrainas. - Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/ministru-kabinets-apstiprina-planu-gadijumam-ja-latvija-masveida-ieradisies-cilveki-no-ukrainas-0.

Neiecietības novēršanai un apkarošanai Latvijā (CALDER). – Pieejams: https://www.sif.gov.lv/lv/projekts/neiecietibas-noversanai-un-apkarosanai-latvija-calder.

No 15. oktobra līdz 16. decembrim biedrība turpina organizēt semināru ciklu ‘’Atvērti pasaulei’’. – Pieejams: https://www.patverums-dm.lv/lv/informacijas-centrs-iebraucejiem-ii

Noderīga informācija 12 valodās patvēruma meklētājiem Latvijā. – Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/jaunums/noderiga-informacija-12-valodas-patveruma-mekletajiem-latvija

Nosaka valsts robežas, patrulēšanas un robežzīmju uzraudzības joslu iekārtošanas un uzturēšanas prasības. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/nosaka-valsts-robezas-patrulesanas-un-robezzimju-uzraudzibas-joslu-iekartosanas-un-uzturesanas-prasibas.

Pasākumu plāns starp Eiropas Patvēruma Atbalsta biroju un Latviju. Pieejams: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Operating_Plan_EASO_Latvia_0.pdf.

Patvēruma meklētāji no Baltkrievijas lūdz iespēju strādāt; Latvija nesteidz pārskatīt imigrācijas normas. – Pieejams: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/patveruma-mekletaji-no-baltkrievijas-ludz-iespeju-stradat-latvija-nesteidz-parskatit-imigracijas-normas.a380954/ .

Pārskats par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu Latvijā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/parskats-par-cilveku-tirdzniecibas-noversanu-un-apkarosanu-latvija.

Projekts "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību - informēšana, izglītošana, atbalsts un sadarbība". – Pieejams: https://cilvektiesibas.org.lv/lv/projects/projekts-cela-uz-iecietigaku-sabiedribu-informesan-514/.

Projekts "Ceļā uz iecietīgāku sabiedrību - informēšana, izglītošana, atbalsts un sadarbība". – Pieejams: http://cilvektiesibas.org.lv/lv/projects/projekts-cela-uz-iecietigaku-sabiedribu-informesan-514/.

Projekts “Efektīva novērošanas un izraidīšanas procesa realizēšana (1.posms)”. – Pieejams: // https://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/petijumi-un-publikacijas/projekti/pmif .

Projekts NR. PMLP/PMIF/2018/ Naturalizācijas atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība. - Pieejams: https://www.pmlp.gov.lv/lv/projekts/naturalizacijas-atbalstoso-informacijas-sistemu-un-saistito-procesu-pilnveidosana-un-attistiba.

Rīkojuma “Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā” anotācija. – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/be3aeb7e-2fd4-421e-a47f-8ee02ce236c5.

Sadarbības partneru memorands par savstarpējās sadarbības mērķiem. - Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/media/9705/download

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. - Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40490048&mode=mk&date=2021-02-04.

Tiesību akta projekta "Ārējās sauszemes robežas infrastruktūras izbūves likums" anotācija. - Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/811CCAEB1B582DB3C225878700346C93?OpenDocument#B.

Tiesību akta projekta "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem"" anotācija. - Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/d707fe7d-8e75-447f-9cb2-3f220be2a5d7.

Vadlīnijas "Piespiedu kārtā izraidāmo personu uzraudzības mehānisma īstenošana" 2021. – Pieejams: https://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/vadlinijas_makets_final_1614344118.pdf.

Vērtē sasniegto cilvēku tirdzniecības darbaspēka ekspluatācijas nolūkos novēršanā. – Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/verte-sasniegto-cilveku-tirdzniecibas-darbaspeka-ekspluatacijas-nolukos-noversana.

Vienojas par galvenajiem valdības darbiem un turpmāku sadarbību. – Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/vienojas-par-galvenajiem-valdibas-darbiem-un-turpmaku-sadarbibu.

Vienošanās par turpmāko Ministru kabinetu veidojošo 13. Saeimas frakciju sadarbību. – Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/media/9708/download.

EVALUATION REPORT LATVIA GRETA(2022)02 Third evaluation round Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings. - Pieejams: https://www.iem.gov.lv/lv/media/8068/download.

Third-country national victims of trafficking in human beings: detection, identification and protection. Pieejams https://ec.europa.eu/home-affairs/whats-new/publications/third-country-national-victims-trafficking-human-beings-detection-identification-and-protection_en

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

ES – Eiropas Savienība

EMT – Eiropas migrācijas tīkls

IOM –Starptautiskā Migrācijas organizācija

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

VRS **–** Valsts robežsardze

PMIF – Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

Eiropas migrācijas tīkla publikācijas 2021. gadā un 2022. gada 1. ceturksnī

EMN Study Accurate, Timely, Interoperable? Data management in the Asylum Procedure

EMN INFORM Accurate, Timely, Interoperable? Data Management in the Asylum Procedure

EMN FLASH How Do Member States and Norway Ensure Accurate, Timely and Interoperable Data Management in the Asylum Procedure?

Annual Report on Migration and Asylum 2020 European Migration Network

EMN INFORM Annual Report on Migration and Asylum 2020

EMN FLASH What were the New Trends and Developments in Migration and Asylum Across the EU and Norway in 2020?

Annual Report on Migration and Asylum 2020-Statistical Annex

Nacionālais ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2020.gadā

Latvijas faktu lapa 2020

Responses to Long-term Irregularly Staying Migrants: Practices and Challenges in the EU and Norway European Migration Network Study

Aizturēšana un aizturēšanai alternatīvie līdzekļi starptautiskās aizsardzības un atgriešanas procedūrās Ziņojums par situāciju Latvijā

Children in Migration EMN Report on the State of Progress in 2020 of the European Commission Communication on the Protection of Children in Migration from 2017

EMN Inform on the state of progress in 2020 of the European Commission communication on the protection of children in migration from 2017

EMN Flash Children in migration: how do EU Member States and Norway Ensure their Care and Protection?

Third-Country National Victims of Trafficking In Human Beings: Detection, Identification and Protection

EMN Inform on Third-country National Victims of Trafficking in Human Beings: Detection, Identification and Protection

EMN Flash Third-country National Victims of Trafficking in Human Beings: Detection, Identification and Protection

Trešo valstu valstspiederīgo – cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana, identificēšana un aizsardzība

Trešo valstu valstspiederīgo – sieviešu migrantu integrācija Latvijā

The Impact of COVID-19 in the Migration Area in EU and OECD Countries, EMN OECD Umbrella Inform

Separated and Missing Migrants: Member States Approaches to Prevent Family Separation and Search Mechanisms for Missing Migrants, EMN Inform

Exploring Legal Pathways to Fulfil Labour Needs, EMN Inform

Measuring Progress to Address Statelessness in the EU and Georgia, EMN Inform

The Use of Digitalisation and Artificial Intelligence in Migration Management, EMN-OECD Inform

EMN Inform On Preventing, Detecting and Tackling Situations where Authorisations to Reside in The EU for the Purpose of Study are Misused for other Purposes

Skills Mobility Partnerships: Exploring Innovative Approaches to Labour Migration, EMN-OECD Inform

Attracting and Retaining International Researchers, EMN Inform

EMN Quarterly Edition 34 – 36